Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 7 (19. 975) • 1988 йил 9 январь, шанба • Баҳоси 3 тийин.

ТУБ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ

Уни муваффақиятли амалга оширишни таъминлаш — бугунги куннинг муҳим вазифаси

Республикамиз экономикаси масъулиятли дамларни бошидан кечирмоқда. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётган 1248 саноат ва савдо корхоналари ҳамда ташкилотлари сафига Янги йилдан бошлаб 627 ташкилот ва хўжалик қўшилди. Бу масала, табиийки, халқ хўжалигимизнинг барча тармоқ ходимларини тўлқинлантирмоқда. Экономикани қайта қуриш, хўжалик юритишни янги изга солиб юбориш ҳар биримиз учун муҳим иш бўлиб қолди.

Айни вақтда мамлакатимиз шу жумладан Ўзбекистонда содир бўлаётган ўзгаришлар қайта қуриш йўлида муайян ишлар қилинаётганлигидан далолат бермоқда. Хўжалик ва маданий қурилишнинг кўпгина соҳаларида ижобий натижалар кўзга ташланиб қолди. Халқ хўжалигининг бир қатор тармоқларида ишлаб чиқариш ҳажмининг кўпайиб боришига эришилмоқда. Ўтган йили 1986 йилдагига нисбатан янги уй-жой ва мактаблар, шунингдек мактабгача болалар муассасалари 7—13 процент кўп ишга туширилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг асосий турларини етиштириш ва тайёрлаш кўпайди, коллективларда талабчанлик муҳити қарор топмоқда, аҳолини халқ истеъмоли моллари билан таъминлаш бирмунча яхшиланди. Бунда хўжалик юритишнинг янги усуллари, янгича ёндашувларнинг муносиб самараси бор, албатта.

Бугунги кунда ислоҳот талаблари асосида иш юритаётган шундай корхона, бирлашма ва хўжаликлар борки, уларнинг илк тажрибалари тўла хўжалик ҳисобининг кенг имкониятлари, ҳаётбахш кучини намоён этиб турибди. Охир оқибатда меҳнат муваффақияти ишни оқилона ташкил этиш, коллективнинг иқтисодий билимдонлигини ошириш, яхши маънавий муҳит яратиш, ишлаб чиқариш участкаларида ошкораликни таъминлаш каби муҳим жиҳатларга боғлиқ эканлиги таъкидланмоқда.

Тошкент шаҳридаги Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси республикамизда биринчилардан бўлиб тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ишлай бошлаган эди. Бериб қўйилган кенг ҳуқуқлардан фойдаланиш, коллективларнинг ўз фаолияти натижалари учун иқтисодий масъулияти оширилиши пировард натижага таъсир қилмай қолмади. Бирлашма маҳсулоти сифати, унинг харидоргирлиги яхшиланаётир. Коллектив фойда олиш топшириғини ошириб бажармоқда. Бу тикувчиларнинг социал ҳаётида ҳам муносиб акс этиши табиий.

Агросаноат комплексининг структурасини такомиллаштириш ва тармоқлараро алоқаларни мустаҳкамлаш бўйича ҳам муайян ишлар қилинганлиги маълум. Меҳнатни ташкил этиш ва ундан моддий манфаат кўришни такомиллаштириш, хўжалик ҳисобини жорий этиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқилди. Пудратчи бригадалар, оилавий звеноларни ташкил этиш қунт билан олиб борилаётган, бу иш учун куч-ғайрат сарфланаётган жойларда юксак самарадорликка эришилмоқда. Норин районидаги «Коммунизм» колхози, Хонқа райони хўжаликлари ва бошқа бир қатор колхоз ва совхозларда пудрат афзалликларидан тўла фойдаланилмоқда. Бундай хўжаликларда ҳосилдорликни 10—15 процент, меҳнат унумдорлигини эса 20—25 процент ўстириш таъминланганлиги эътиборга арзигуликдир.

Аммо, иқтисодий таҳлиллар ислоҳот шароитида меҳнат қилаётган кўпгина коллективларнинг иш натижалари кутилган даражада эмаслигидан далолат бермоқда. Кўпчилик корхона ва хўжаликлар асосий кўрсаткичлар бўйича планларни кутилгандек бажармаётирлар. Ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтган айрим корхоналар эскичасига ишлаётган коллективларга нисбатан ҳам паст натижа кўрсатганлиги фактини тан олмай иложи йўқ. Меҳнат унумдорлигини ошириш, шартнома мажбуриятларига риоя этиш, фан ва техника ютуқларидан фойдалана билишда оқсашлар юз бермоқда. Ўнлаб корхоналар фойда олиш планини бажармаётир. Янгича шароитда ишлаётган республика Енгил саноат министрлиги бир қатор корхоналарида ишлаб чиқаришдан зарар кўриш ҳолларига барҳам берилмаётир. Кўпчилик совхозлар рентабелликка эришмаётир. Кам рентабелли ва зарар кўраётган колхозлар учун бюджетдан маблағ ажратишга тўғри келмоқда. Давлат маблағларидан самарали фойдаланмаслик, хўжасизлик фактлари рўй бериб турибди.

Бундай оқсашларнинг сабаби ислоҳот талаблари асосида ишланаётганида эмаслигини аниқ тушуниб олиш керак. Гап унга пухта ҳозирлик кўрилмаганлигида, масалага етарли масъулият билан қаралмаганлиги, унинг талабларига ижодий муносабатда бўлинмаётганлигидадир. Дастлабки қадамлар ҳамма ерда ҳам тубдан қайта қуриш бормаётганлигини кўрсатмоқда. Кўпинча иқтисодий билимдонлик камлик қилмоқда. Янгича ишлашга жазм этилганлиги билан масалаларга янгича қараш оқилона иш тутиш ва ташкилотчилик етишмаётир.

Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш бугунги куннинг қатъий талабидир. Айни вақтда маҳсулот таннархини арзонлаштириш, нормативларни оқилона белгилаш, нарх белгилашдаги зидликларни бартараф этишга эътиборни қаратиш лозим. Ҳар бир коллектив эртанги кун истиқболини ўзи таъминлаши, бунинг учун маблағ жамғариши лозимлигини, усиз олдинга томон силжиш қийин эканлигини ҳис этсин. Ҳар бир сўмнинг қандай сарфланиши, ундан қандай самара олиниши, дастгоҳ-ускуна сотиб олинишидан тортиб социал масалаларни ҳал этишгача барча проблемалар ечими аниқ, пухта режаланиши лозим. Хўжалик ҳисоби юқори ташкилотларнинг аппаратидан тортиб, бошқарувнинг барча звенолари ишигача чуқур кириб бориши, қабул қилинаётган ва маъқулланаётган планлар қанчалик асосланган эканлиги учун моддий жавобгарликни тўла ҳис этиш бугунги куннинг муҳим талабидир.

Маълумки, шу йил бошидан давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги қонун амал қила бошлади. Ушбу қонун кучга кириши билан хўжаликларни қайта қуришнинг ҳуқуқий асослари яратилди. Жамиятда таркиб топаётган ахлоқий нормаларга мувофиқ келувчи бу ҳуқуқий акт социал адолатни кучайтириш, ташаббускорлик, ишбилармонлик, уддабуронлик, янги фикрларни бадном этувчи текисчилик ва буйруқбозликка барҳам беришга хизмат қилади.

Ишлаб чиқаришда иқтисодий ислоҳот амал қилабошлаши билан кадрларга бўлган талаб кескин ошди. Ҳар бир ишчи, хизматчи керагича билимдонми, етарли иқтисодий тайёргарликка эгами! Ҳар бир коллектив етакчиси хизмат вазифасига кафолатлими, раҳбарликнинг янги иқтисодий методларини эгаллаганми! Чуқур ва кенг кўламли қайта қуриш вазифалари масалага ана шундай юксак талаблар билан ёндашишни тақозо этмоқда. КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқуви системасини қайта қуриш тўғрисида»ги қарорида таъкидланганидек муддатли ўқишдан меҳнаткашларнинг иқтисодий ҳамда илмий-техникавий билимлари мунтазам янгиланиб бориши, касб маҳоратининг ошишини таъминлайдиган узлуксиз ишлаб чиқариш-иқтисодий ўқувга ўтишни амалга оширишга эътиборни кучайтириш лозим. Меҳнат коллективларида иқтисодий умумтаълимни кенг авж олдириб юбориш, маҳсулотларнинг сифати ва самарадорлигини ошириш борасидаги илғор тажрибаларни оммалаштириш билан изчил шуғулланиш долзарб вазифадир. Шунга эришиш керакки, ҳар бир ишчи ёки ходим иқтисодий билимдонлик туб қайта қуришнинг муҳим шарти эканлигини юракдан ҳис этсин. У касб-маҳоратини ошира боришга кундалик меҳнат фаолиятининг таркибий қисми сифатида эҳтиёж сезадиган бўлсин. Партия ташкилотлари хўжалик раҳбарлари билан ҳамкорликда иқтисодий ўқувни йўлга қўйишдаги узилишларга тамомила барҳам бериши керак.

«Жойларда қайта қуриш эндигина авж олмоқда, аммо ҳамма жойда ҳам бир хил бораётгани йўқ, десам шу фикрга қўшиласизлар деб ўйлайман, — деган эди М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида. — Айрим жойларда ҳали ҳам сусткашлик, ташаббуссизлик «макон»лари сақланиб қолмоқда. Булар ҳам реалликдир, уларни кўрмасликка ҳаққимиз йўқ, айниқса уларни эътиборсиз қолдиришга ва уларга партиявий баҳо бермасликка ҳаққимиз йўқ».

Кўриниб турибдики, тараққиётни жадаллаштириш, иқтисодий ислоҳотни таъминлаш ўз-ўзидан бўлмайди. Ҳамма ва ҳар бир киши бу кенг кўламли ишга муносиб ҳисса қўшган сайин унинг самаралари ёрқинроқ кўринаверади. Бу ишдан четда туриш эса давлат ва умумхалқ манфаатига беларволикдан бошқа нарса эмас. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари бу масалада кишиларда ғалабага бўлган ишончни кучайтиришлари, уларни қайта қуришга кенг жалб қилишлари, социал активликларини оширишлари керак.

Янги хўжалик механизмини жорий этиш ижодий ёндашувни талаб қилади. Бундай вазиятда бир хил қолипдаги қарорлар ва кўрсатмалар билан чегараланиш асло мумкин эмас. Ишни ташкил этишда корхона ва коллектив ишлаб чиқаришнинг хусусиятлари инобатга олиниши лозим. Практика бригада, оилавий ижарага олиш пудратлари, хўжалик ҳисоби ва бошқарувнинг цех системасини ташкил этиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқишни кун тартибига қўймоқда.

— Социализмни такомиллаштириш йўлида амалга оширилаётган бу энг чуқур ва кенг кўламли ислоҳот, табиийки, ташвиқот-тарғибот ишларини кенг йўлга қўйишни тақозо этади. Бу ўринда оммавий ахборот воситалари зиммасига ҳам алоҳида масъулият тушмоқда. Газета-журналлар, радио ҳамда телевидение ходимлари бу масалага партиявий кўз билан қарай билишлари, мавзуни атрофлича ёритишлари, унинг ўткир масала ва муаммоларини рўй-рост кўпчилик муҳокамасига ҳавола этишлари керак. Қилинган ишларни санаб кўрсатиш ёки у ҳақда қуруқ ахборотлар бериш эмас, бу борадаги аҳволни синчиклаб таҳлил қилиш, ютуқ ва камчиликларни холисона баҳолаш, эндигина куртак ёзаётган тажрибаларни дадиллик билан кўтариб чиқиш лозим.

Шак-шубҳа йўқки, тўла хўжалик ҳисоби интенсивлаштиришни ҳам, фан-техника тараққиёти ютуқлари ва инсон омилини ҳам ўзига қамраб олувчи ойдин йўл бўлиб, КПСС XXVII съезди белгилаб берган жадаллаштиришга эришишга хизмат қилади. Шундай экан, ишчи, пахтакордан тортиб, министргача унинг муваффақияти учун масъул эканлигини унутмаслиги керак.

БЕШ ЙИЛЛИК МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Пискент районидаги «Пискент» совхози деҳқонлари агротехниканинг қишки тадбирларини уюшқоқлик билан олиб боришяпти. Хўжаликда мавжуд экин майдонларининг ҳаммаси сифатли шудгорлаб қўйилган. Ҳозир маҳаллий ўғит жамғариш, уни далага ташиб чиқариш, ариқ зовурларни тозалаш ва техника воситаларини созлаш ишлари қизғин. Дала ишларини тез ва соз олиб боришда Х. Иброҳимов бошлиқ бригада аъзолари пешқадам.

Суратда: бўлим бошқарувчиси Т. Дадабоев, бригадир Х. Иброҳимов, тракторчи С. Мамедовлар ва сўнгги гектарларни шудгорлаш пайти тасвирланган.

А. Мальцев фотолари.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 7 январь куни бўлиб ўтган мажлисида Киев шаҳар партия ташкилотининг КПСС XXVII съезди қарорларини бажариш ишлари ҳақидаги ҳисоботини тинглади. Бу катта шаҳар партия ташкилоти фаолиятини таҳлил қилиш қайта қуриш шароитида намоён бўлаётган кўпгина муҳим ҳодисалар ва тенденцияларни аниқлашга ёрдам берди. Ҳар қандай партия ташкилотининг ишига баҳо беришга айни қайта қуриш талаблари нуқтаи назаридан ёндашиш муҳимдир.

Мажлисда Киев шаҳар партия ташкилотида ижобий ўзгаришлар бўлаётганлиги таъкидланди. Партия ташкилоти съезднинг ва Марказий Комитет шундан кейинги Пленумларининг қарорларини, партия бошлаган қайта қуриш, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш йўлини амалга ошириш юзасидан хилма-хил ишларни олиб бормоқда. Партия ташкилотларида, меҳнат коллективларида ошкоралик кенгайтирилмоқда, ишлаб чиқаришни бошқаришда, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда демократик асослар қарор топмоқда. Шаҳар экономикаси ривожланиб, унинг кўпгина сифат кўрсаткичлари яхшиланмоқда.

Шу билан бир вақтда Киев шаҳар партия ташкилоти қайта қуришнинг дастлабки босқичида вақтни қўлдан берганлиги, ишни чинакамига авж олдира олмаганлиги таъкидланди. Ҳозирча қайта қуриш бошланғич партия ташкилотлари ва меҳнат коллективлари турмушига чуқур сингани йўқ. Шаҳар партия комитети, район партия комитетлари, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари фаолиятида сусткашлик сақланиб қолмоқда, улар расмиятчиликдан, эскириб қолган иш услублари ва методларидан узил-кесил қутила олмаганлар. Ҳамма кадрлар ҳам беларволик кайфиятидан воз кечиб, ўтмиш ғовларини бартараф этишга ғайрат билан киришганларича йўқ. Қайта қуришни идеологик ва ташкилий жиҳатдан таъминлаш етарли авж олдирилмаган. Кўпгина партия кадрлари танқидий чиқишларга нотўғри муносабатда бўлмоқдалар, ичкиликбозликка қарши курашни бўшаштириб юборганлар.

Совет органларининг социал муаммоларини ҳал этиш ишларидаги катта камчиликлар тугатилмаган. Шаҳарда уй-жой қурилиши, мактаблар, касалхоналар, магазинлар, бошқа маданий-маиший объектлар барпо этиш суръатлари жуда секинлик билан оширилмоқда.

Партия ва хўжалик органлари тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтишга барча корхоналар олдиндан пухта тайёргарлик кўришларини таъминлай олмадилар. Хўжалик кадрлари, меҳнат коллективларининг эътибори интенсивлаш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш резервларидан тўлароқ фойдаланиш масалаларига етарли даражада қаратилмаяпти.

Сиёсий бюро Киев шаҳар партия комитети, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини амалга ошириш юзасидан сиёсий ва ташкилотчилик ишларини тубдан яхшилаш, қайта қуришни изчиллик билан амалга ошириш вазифасини юклади. Партия, совет ва хўжалик органларининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг диққат-эътибори ва куч-ғайрати қайта қуриш тақдирини ҳал этадиган асосий муаммоларга — одамларнинг фаровонлигини юксалтириш, ижтимоий ҳаётни демократиялаш ва туб иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш муаммоларига қаратилиши лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Сиёсий бюро СССР Министрлар Советининг мамлакатда табиатни муҳофаза қилиш ишини тубдан қайта қуришга оид таклифларини кўриб чиқди ва маъқуллади. Бу таклифлар марказий ва маҳаллий бошқарув органлари, етакчи олимлар ва мутахассисларнинг фаол иштирокида, кенг жамоатчилик доираларининг фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Атроф-муҳитнинг ҳолатини яхшилаш ва табиий ресурслардан фойдаланишга, экологик вазиятни соғломлаштириш, нодир табиат комплексларини сақлаб қолишга қаратилган чора-тадбирлар комплекси белгиланди.

Табиатни муҳофаза қилиш соҳасида ягона сиёсат ўтказиш мақсадида турли министрликлар, идоралар, ташкилотлар ва корхоналар фаолиятида зарур даражадаги мувофиқлаштиришни амалга ошириш кўзда тутилмоқда. Яқин йилларда табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини бошқаришда маъмурий методлардан асосан иқтисодий методларга ўтиш кўзда тутилмоқда. Жамоатчиликнинг табиатни муҳофаза этиш, мамлакатда табиатни муҳофаза қилувчи жамиятлар союзини тузиш юзасидан СССР Қонуни лойиҳасини тайёрлаш ҳақидаги таклифлари қўллаб-қувватланди.

Сиёсий бюро мажлисида БМТ Бош ассамблеяси 42. сессиясининг асосий сиёсий якунлари кўриб чиқилди. Халқаро ҳаётни янгилаш жараёнининг бошланганлиги сессия ишида акс этганлиги таъкидлаб ўтилди. Бош ассамблея социалистик мамлакатларнинг ташаббуси билан тинчлик ва хавфсизликнинг кенг қамровли системасини барпо этиш манфаатини кўзлаб қарор қабул қилганлиги БМТга аъзо бўлган давлатлар манфаатлари мувозанатини топиш, улар ўртасидаги ишонч ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш негизида мазкур йўналишда олға томон ҳаракат қилиш учун янги имкониятлар очиб беради, деган ишонч изҳор этилди. СССР делегациясининг сессиядаги иши маъқулланди.

СССР Олий Советининг социалистик демократияни ривожлантириш, сайловчилар билан алоқаларни мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини тағин ҳам тўлароқ амалга ошириш тажрибасини ўзаро манфаатли равишда ўртоқлашиш мақсадида социалистик мамлакатлар парламентлари билан алоқаларни чуқурлаштириш ҳақидаги таклифи кўриб чиқилди ва маъқулланди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Португалия Компартияси Бош секретари А. Куньял билан учрашуви якунларини маъқуллади. Бўлиб ўтган суҳбат халқаро ҳаётнинг, социал тараққиёт ва миллий мустақиллик учун халқлар олиб бораётган курашнинг энг муҳим проблемалари юзасидан иккала партия қарашларининг бир хиллигини яна бир бор тасдиқлаганлиги мамнуният билан қайд этилди. КПСС билан ПКП ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини бундан буён ҳам янада ривожлантириш, ўзаро манфаатли Совет—Португалия муносабатларини ривожлантиришга кўмаклашиш муддаоси изҳор этилди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Бавария ўлкаси Бош министри, ГФР Христиан-социал иттифоқининг раиси Ф.-Й. Штраус билан учрашуви якунларини маъқуллади. СССР билан ГФР ўртасидаги амалий-сиёсий мулоқотни кучайтириш, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий соҳаларда иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтириш муҳимлиги, бу эса умуман Европа қитъасида ишончни мустаҳкамлашга кўмаклашиши таъкидлаб ўтилди.

В. М. Чебриковнинг Вьетнам Социалистик Республикаси ва Лаос Халқ-Демократик Республикасига визитлари, унинг ВКП Марказий Комитетининг Бош секретари Нгуен Ван Линь, Лаос Халқ-революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЛХДР Министрлар Советининг Раиси К. Фомвихан, Вьетнам ва Лаоснинг бошқа раҳбар арбоблари билан учрашувлари ҳамда суҳбатлари якунлари кўриб чиқилди. Совет Иттифоқининг Вьетнам ҳамда Лаос билан, КПССнинг ана шу мамлакатлар қардош партиялари билан дўстлиги ва ҳамкорлигини янада мустаҳкамлашнинг муҳимлиги таъкидлаб ўтилди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси мамлакат ички ҳаёти ҳамда Коммунистик партия ва Совет давлати ташқи сиёсий фаолиятининг бир қанча бошқа масалаларини ҳам муҳокама қилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

7 январь куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССР Нархлар давлат комитетининг, республика министрликлари ва идораларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг халқ хўжалигидаги нархларнинг давлат интизомига риоя этишга оид иши кўриб чиқилди.

Нарх белгилашни такомиллаштириш юзасидан иш олиб борилаётганига қарамай, қишлоқ хўжалиги, саноат, савдо, умумий овқатланиш ва коммунал хизмат соҳасида нарх ва тарифларни бузиш ҳоллари камаймаётганлиги таъкидланди. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети (ўртоқ В. И. Антонов) корхоналарида давлат нарх интизоми қўпол тарзда бузилмоқда. Бу комитетга қарашли 322 та корхона ва ташкилот текширилганида, уларнинг 250 тасида 19,2 миллион сўмлик ишда интизом бузилгани аниқланди. Жумладан, колхоз ва совхозларга 15 миллион сўм кам ҳақ тўланган. Республиканинг гўшт—сут саноатида прейскурант нархларини ошириш ва камайтириш, ўзбошимчалик билан белгиланган нархларда маҳсулот чиқариш, ҳукумат томонидан белгиланган тегишли қўшимча ҳақларни тўламаслик ҳоллари давом этмоқда.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлиги, Ўзбекбирлашув ва Ўзбекистон ССР Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлигида ҳам ана шундай интизом бузиш ҳоллари аниқланди. Ўзбекистон ССР Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлигида хизмат нархини ошириш, бажарилмаган иш учун ҳақ ундириш ҳамда аҳоли ва давлатни алдашнинг бошқа усуллари кенг тарқалди. Айрим корхоналар, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари ишлаб чиқарилаётган маҳсулот нархини ошириш билан ўзларига қарашли ташкилотлар ишининг кўрсаткичларини яхшилашга ва ноҳақ йўл билан мукофотларни олишга уринмоқдалар, айни вақтда тармоқларда юксак принципиаллик ва талабчанликни таъминламаяптилар, кўпинча нарх интизомини бузувчиларга йўл қўйиб бериб, уларнинг айбини яширмоқдалар.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раислари нарх бузилишини бартараф этишда сусткашлик қилмоқдалар ва ўз территорияларида ишлаб турган бошқарма, корхона ва ташкилотлар раҳбарларига нисбатан бу ишда зарур талабчанлик қилмаяптилар. Халқ депутатлари шаҳар ва қишлоқ Советлари ижроия комитетлари ҳузуридаги нархлар, тарифлар ва аҳолига хизмат кўрсатиш қоидаларига риоя этилишини назорат қилувчи кўпчилик комиссияларнинг иши паст даражада.

Республика Нархлар давлат комитети ва унинг жойлардаги органлари нархлар ва тарифлар белгилаш ва қўлланиш соҳасидаги мавжуд камчиликларга барҳам беришда таъсирчан штабга айлангани йўқ, улар ҳозирча республикада ана шу кўп қиррали ишни мувофиқлаштириб туришни таъминлай олмаяптилар. Идоравий назорат ва жамоат назорати самарадорлигини ошириш юзасидан улар ўтказаётган тадбирлар, қоида бузилишларининг олдини олиш ишлари нарх ва тарифлар интизоми бузилишининг камайишига ва республика экономикасини бошқаришда уларнинг роли ортишига зарур таъсир ўтказаётгани йўқ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қабул қилинган қарорда Ўзбекистон ССР Нархлар давлат комитети (ўртоқ Қ. А. Аҳмедов) республика министрликлари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг давлат нарх интизомига риоя этилиши устидан олиб бораётган ишини етарли эмас, хўжалик юритиш ва бошқаришнинг иқтисодий методлари талабларига жавоб бермайди, деб топди.

Президиум Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари В. И. Антонов, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрининг ўринбосари З. Н. Абдураҳимов, савдо министрининг ўринбосари К. Шукуров, Ўзбекбирлашув правлениеси раисининг ўринбосари Г. Г. Волковни ва область ижроия комитетларининг раисларини агар яқин орада мавжуд камчиликлар бартараф этилмаса, давлат

(Давоми иккинчи бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ДОЛЗАРБ ВАЗИФАЛАРИ

Қайта қуриш Ўзбекистондаги меҳнат коллективларининг иш фаолиятига тобора кўпроқ сингиб кетмоқда. Кечагина қониқарли деб топилган ишлар бугун тубдан ўзгартишни, қайта идрок этишни талаб қилмоқда. Бундай туб бурилиш чоғида ҳар бир одам — ишчи ва колхозчидан тортиб то министргача — жамиятни янгилаш жараёнида ўзининг конкрет иштирокини белгилаб олиши, беш йилликнинг учинчи йили вазифаларини ҳал этишда актив иштирок этиши керак.

8 январда Ўзбекистонда бўлган Ягона сиёсий кун янги йилда республика иқтисодий ва социал ҳаётининг барча жабҳаларини янада ривожлантиришнинг зарбдор вазифаларига бағишланди. У область, шаҳар ва район партия комитетлари ишлаб чиққан тематикалар асосида ўтказилди.

Қорақалпоғистон АССР, Тошкент, Жиззах, Самарқанд, Бухоро ва бошқа областларда ўтказилган сиёсий кунда хўжалик юритишнинг янги шароитларига ўтиш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Ангрен шаҳри аҳли «Мен яшаётган ва меҳнат қилаётган она шаҳрим» мавзуида фикр юритди, Тошкентдаги Ҳамза районининг саноат корхоналари коллективлари эса «Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларига ўтиш — ўн иккинчи беш йиллик планларини бажариш йўлидаги муҳим босқич» деган мавзуни муҳокама қилдилар.

Сиёсий докладчилар корхоналарнинг цехларида, илмий муассасалар ва ўқув юртларида, колхозлар ва совхозларда, истиқомат жойларида сўзга чиқиб, совет кишиларининг бу йилги илҳомбахш меҳнати на барча орзу-умидлари бўлажак Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси билан боғлиқлигини таъкидладилар. Бу партия анжуманини шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари муносиб ютуқлар билан кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

• Ягона сиёсий кун

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун моддаларидан самарали фойдаланиш экономикадаги асосий вазифадир. Меҳнаткашларнинг ижодий ташаббуси, омилкорлигига кенг кўлам очиб бериш, уларнинг ҳар бирида корхона эгаси туйғусини тарбиялаш муҳимдир. Принцип ягона бўлиши керак — кимки кўп ва яхши ишласа, кўпроқ маош олади. Меҳнат ва технология интизомини бузувчиларга, кўзбўямачиликка, қўшиб ёзишларга, социалистик мулкни талон-торож қилувчиларга қарши кураш муросасиз бўлиши лозим.

Бўлиб ўтган суҳбатлар чоғида меҳнаткашлар ўтган йилги иш якунларини муҳокама қилдилар, 1988 йилги планларнинг бажарилишида қандай иштирок этишларини белгилаб олдилар. Белгиланган планлар ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилиши лозимлиги таъкидлаб ўтилди.

Учрашувлар чоғида меҳнаткашлар мамлакатда содир бўлаётган ижобий ўзгаришларни қизғин қўллаб-қувватладилар, КПСС ва Совет давлатининг қуролланиш пойгасини тўхтатиш, тинчликни мустаҳкамлаш, ядро уруши хавфини бартараф этишга қаратилган ташқи сиёсий йўлини чин кўнгилдан маъқуллаётганликларини айтдилар.

Докладчилар саволларга жавоб қайтардилар.

Ягона сиёсий кунда область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, партия бошқа органларининг аъзолари, совет ва жамоат ташкилотларининг, республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ШАРАФИГА МОНУМЕНТ ЎРНАТИЛДИ

НУКУС, 8 январь. (ЎзТАГ). Бугун Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг пойтахтида Халқлар Дўстлиги монументи тантанали вазиятда очилди. Монумент мазкур ўлка учун ғоят муҳим тарихий аҳамиятга эга бўлган шонли воқеа — 1873 йилда Қорақалпоғистон ихтиёрий равишда Россияга қўшилганлигидан хотира сифатида ўрнатилди.

Монумент очилишига бағишланиб ўтказилган митингда сўзга чиққан кишилар, жамоатчилик вакиллари ана шу воқеанинг аҳамияти тўғрисида, рус ва қорақалпоқ халқлари ўртасидаги қадимий тарихий алоқалар тўғрисида гапирдилар. Айни Улуғ Октябрь социалистик революцияси кам сонли халқнинг асрий қолоқлигига барҳам берди. Қорақалпоқ социалистик миллати таркиб топишига асос солди. Қорақалпоғистон меҳнаткашлари Совет ҳокимияти йиллари мобайнида СССР халқларининг қардошлик оиласида иқтисодий ва социал ривожланишда катта муваффақиятларга эришди.

Чойшаб туширилиб, беш метр баландликдаги скульптура ансамбли марказида бронзадан қуйилган қорақалпоқ ва рус миллий кийимларидаги хотин-қизларнинг улуғвор қиёфаси пайдо бўлади. Монумент авторлари — ҳайкалтарош М. М. Мусабоев ва архитектор К. М. Молутов иккала халқ ўртасидаги бузилмас дўстликни шундай рамзий акс эттиришга қарор бердилар.

Митингда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов нутқ сўзладилар.

ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ — ЭКОНОМИКАМИЗ ИСТИҚБОЛИ

Янги йил бошлангандан буён фабрикамиз меҳнат аҳли тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш асосида ишлашга ўтди. Янгича системага кўчишни босқичма-босқич амалга оширмоқдамиз. Дастлаб бошқарув аппаратини янги изга кўчирдик. Эндиликда ишлаб чиқариш цехлари бирин-кетин тўла хўжалик ҳисобига ўтишмоқда.

ЯНГИ йилдан кучга кирган давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонунига асосан меҳнат коллективи кенгаши тузилди. Кенгаш составидаги илғор ишчилар, меҳнат ветеранлари ва мутахассислар тўла хўжалик ҳисоби шароитида юқори самарали ишлаш йўлларини аниқлаб беришяпти.

САМАРАЛИ ИШЛАШ ШАРТИ

Биз учун янгича системада самарали ишлашнинг энг биринчи шарти — харидорбоп пойабзал ишлаб чиқаришдан иборат. Корхонамизда эса истеъмолчи эҳтиёжини қондирадиган моделларни ишлаб чиқишда қийинчиликлар мавжуд. Маҳаллий конструкторларимиз замонавий пайабзал турларини ишлаб чиқишда ҳанузгача ожизлик қилишарди.

«Осилсанг баланд дорга осил» деганларидай, ўтган йил охирида жамоатчилик кенгаши тавсиясига биноан, СССР Енгил саноат министрлиги Моделлар уйи конструкторларига хат билан мурожаат қилдик. Сирасини айтганда, пайтахтлик конструкторлар бизга дарров ёрдамга келишади, деб ўйламаган эдик.

Буни қарангки, кўп ўтмай москвалик конструкторлар фабрикамизга ташриф буюришди. Уларнинг ёрдами билан ходимларимиз Янги йил арафасида хотин-қизлар ва болалар уй пойабзалининг беш турини ишлаб чиқаришди. Ҳозир бу маҳсулотларнинг дастлабки нусхалари савдо ташкилотлари вакилларида катта қизиқиш уйғотмоқда. Улар бу турдаги маҳсулотни тезроқ ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга ундашмоқда. Чунки савдо пештахталарида бундай бежирим маҳсулот ҳамон тақчил.

Биз биринчи кварталдаёқ янги моделдаги маҳсулотларни кўплаб ишлаб чиқаришга кириш тадбирларини кўряпмиз. Етук мутахассисларимиздан Г. Павлов, М. Хаимов ҳозирги кунларда бунинг учун кўп куч-ғайрат сарфламоқдалар.

Хўжалик юритишнинг янгича системаси биздан барча соҳада шундай ишбилармонлик кўрсатишни талаб қилади. Лекин назаримда, мавжуд молиявий механизм янгича ишлашга ҳали тўла мослаштирилмаган. Олинадиган даромад маҳсулотнинг ишлаб чиқариш қийматига бевосита боғлиқ қилиб қўйилгани ишга халақит беради. Корхона қанчалик арзон маҳсулот ишлаб чиқарса, шунча кам даромад олади. Буни нормал ҳол деб бўлмайди.

Фикримизни аниқ мисол билан тасдиқлашим мумкин. Фабрикамиз ҳар жуфт кирза этик ишлаб чиқаришдан 2,5 сўм, уй пойабзали тикишдан эса 40 тийин даромад олади. Бундай шароитда корхона этикни кўпроқ ишлаб чиқаришдан манфаатдор. Ваҳолонки, республикадаги барча савдо базаларида этик тиқилиб ётибди. Корхонамиз омборхоналари ҳам шундай маҳсулот билан тўлиб кетган.

Шуни назарда тутиб, биз ўтган йил баҳорида ўтказилган улгуржи савдо ярмаркасида истеъмолчиларни иложи борича камроқ этик олиб, кўпроқ бошқа пойабзалга буюртма беришга кўндирдик. Шу асосда ишлаб чиқариш жараёнига ҳам тегишли ўзгартишлар киритилди. Бироқ кўп ўтмай савдо базалари яна қўшимча этик учун буюртмалар бера бошлашди. Чунки савдо ташкилотига ҳам қиммат маҳсулотни сотиш фойдали — товар обороти плани тезроқ бажарилади.

Яқинда Қўқон улгуржи савдо базасидан корхонамизга хат келди. Биз уларга янги йилга 7,5 минг жуфт этик тикиб бериш юзасидан шартнома мажбурияти олган эдик. Энди бўлса, база директори турли сабабларни рўкач қилиб, 28 минг жуфт этик сўраяпти. Бизнинг тажрибамиз эса бу этиклар сотилмай база омборхонасида чанг босиб ётиши ёки турли баҳоналар билан фабрикамизга қайтариб жўнатилишидан далолат беради.

Корхонамиз республиканинг 63 улгуржи савдо базаси билан шериклик алоқаларини йўлга қўйган. Агар ҳар бир истеъмолчи 1988 йилга тузилган шартномага мана шундай ўзгаришлар киритаверса, биз хўжалик ҳисоби шароитида самарали ишлай олмаймиз, албатта.

Умуман, тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлаш дастлабки кунларданоқ турли муаммоларни юзага чиқармоқда. Айниқса, бу тадбир фабрикамизда реконструкция ишлари ниҳоясига етаётган бир вақтга тўғри келгани объектив қийинчиликларни вужудга келтирмоқда. Корхонамиз коллективи бу муаммоларни ҳал қилиб, жадаллаштириш вазифаларини муваффақиятли бажариш учун омилкорлик билан иш тутиш чораларини излаяпти.

Т. ДАВРОНОВ,
Бухоро пойабзал фабрикаси бош инженери.

- Корхона ва буюртмачи бамаслаҳат иш тутсин
- Янгича шароитда зарбдорларча меҳнат завқи
- Юқори сифатли маҳсулот—кони фойда
- Энди ҳар қанақа машина-ускуна сотиб олинавермайди

СССР 50 йиллиги номли Самарқанд лифтсозлик заводида ўтган йил бошидан буён давлат қабули изчил фаолият кўрсатаётгани коллективнинг хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принципига ўтиб ишлашга катта қулайлик яратди.

Бу ерда маҳсулотларнинг 96 процентдан зиёдроғи давлат қабули назорати орқали топширилмоқда. Йилнинг дастлабки ҳафтаси якунлари кўрсатадики маҳсулот ишлаб чиқариш кунлик нормалари. ошириб адо этилмоқда, моддий ресурслар ҳар қачонгидан кўпроқ тежаляпти, айниқса, маҳсулот таннархи яна ҳам камайиши учун истиқболлар очилгани сезилмоқда.

Суратда: комплектлаш ва ўраш участкасининг илғор ишчилари Р. Дўсталиев, Н. Гончарова, участка мастери А. Чугунова ва давлат қабули раҳбари Ю. Тарасов билан давлат қабули вакили С. Женина (чапдан биринчи) маҳсулот қабули олдидан.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

ҚИШЛОҚ УЧУН ТЕХНИКА

ТАҚСИМЛАШ ЭМАС— ЭРКИН САВДО

Ақл бовар қилмайдиган факт: мамлакат колхоз ва совхозлари 1988 йил учун ишлаб чиқарилиши мўлжаллanганидан 30 процент кам комбайнга буюртма бердилар. Бу ҳол узоқ йиллардан бери техника етишмаслиги ҳақида гап-сўз бўлиб келаётган бир пайтда юз берди. Нега шундай бўлди?

Тўғриси, бу борада ажабланишга ҳожат йўқ. Шунчаки, қишлоқ хўжалик корхоналари хўжалик юритишнинг янги шароитлари (хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш)га ўтар эканлар, ўз даромадлари ва чиқимларини ҳисоблашни ўрганишмоқда. Улар оз миқдордаги техникадан фойдаланган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг режалаштирилган ҳажмини таъминлашга қарор қилдилар.

Нега илгари улар нима беришса, шуни олаверишар эди? Бу саволга у савол қандай қўйилганлигининг ўзи жавоб бўла олади. Худди шундай: хўжаликларга «беришар» эди. Аниқроғи, уларнинг реал эҳтиёжи борми-йўқми, барибир, мажбурлаб «тиқиштиришарди». Кераклли техникани танлаб олиш ва сифатини кўришга истеъмолчининг ҳуқуқи йўқ эди. Бошқа ҳеч нарса таклиф қилишмагандан кейин, сифатига қараб ўтирармиди!

Шу тарзда хўжалик олаверарди, иложи борича кўп оларди. Бир кун асқотиб қолар, деб ҳатто ўзига ҳозир зарур бўлмаса ҳам оларди. Бунинг устига қишлоқ хўжалик машиналари ва ускуналарини планли равишда, марказлаштирилган тақсимот йўли билан олган колхоз ва совхозлар харажатининг анчагина қисмини давлат ўз устига олган эди. Бу нимага олиб келди? Биринчидан, бир қатор хўжаликларда ресурслар тақчиллиги рўй берди, бошқаларда ортиқча ресурслар тўпланиб қолди. Иккинчидан, ишлаб чиқарувчининг ҳукмронлиги унда ҳар қандай маҳсулоти сотиб олинишига («хўжалик бўлмаса, давлат олади») ишонч пайдо қилди, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарида яхшироқ ишлашдан манфаатдорлик ошмаслиги яққол кўриниб қолди.

Тўғри, шундай ҳам бўлган: хўжаликларнинг раҳбарлари бирон-бир агрегат ишлаб чиқаришни бошлаш ҳақида илтимос қилишар, айни пайтда ўша агрегат аллақачон ясаб берилаётганини билиб роса ҳайрон бўлишар эди. Бу ҳол эски марказлаштирилган тақсимот системасининг ғаройиботларидир. Чунки техникага «юқоридан» буюртма беришар эди. Деҳқонлар фикрини биров сўрамас, уларни тармоқ янгиликларидан хабардор этишмасди.

Бошқача айтганда, қишлоқ хўжалик техникасини бевосита ишлаб чиқарувчи билан уни бевосита ишлатувчи орасида маъмурий бошқарув «жарлиги» мавжуд эди.

Бугунги кунда ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчининг муносабатлари сифат жиҳатдан янги даражага кўтарилмоқда. Эндиликда дала ишлари учун қанча ва қандай техника зарурлигини колхоз-совхозлар раҳбарларининг ўзлари белгилаяптилар. Боз устига зарур машина-механизмлар учун корхоналарга бевосита ўзлари буюртма беришяпти. Шу тариқа қишлоқ хўжалиги тақсимот бўйича таъминотдан воз кечиб, улгуржи савдога ўтмоқда. Бу тартиб нафақат техникага, балки умуман кўпгина моддий-техника ресурслари таъминотига ҳам тааллуқли бўлади.

Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. 1987 йил ёзида мамлакатнинг қатор шаҳарларида қишлоқ хўжалик техникаси кўргазма-ярмаркалари бўлиб ўтди. Ишлаб чиқарувчилар билан техникадан фойдаланувчилар амалда биринчи марта юзма-юз учрашишди. Ялпи ишлаб чиқарилаётган техника ва тармоқ янгиликлари намойиш этилди. Машина ва ускуналар ишлаб чиқариш, буюртмачиларга етказиб бериш бўйича шартномалар тузилди. Бундан ташқари, мамлакатнинг у ёки бу регионида фойдаланилмаётган техника, эҳтиёт қисмлар ва бошқа ускуналарнинг комиссион савдоси ташкил қилинди.

Бошқача сўзлар билан айтганда, моддий-техника ресурсларининг улгуржи савдоси жорий этилиши билан колхоз ва совхозлар асосий ҳаракатдаги сиймо бўлиб қолади: машинасозлик тармоқлари ишлаб чиқараётган маҳсулотлар хили ва миқдорини айнан хўжаликлар белгилашади, сифатига баҳо беришади. Натижада истеъмолчи ютади.

Узоқ йиллар маъмурий тақсимотга орқа қилиб, «юқори»дан нимани, қанча ва қачон ишлаб чиқариш тўғрисида кўрсатма кутиб ўрганган корхона энди нима қилади? Ўйлаймизки, янги шароитларда ишлаш унга ҳам наф келтиради. Агар завод маҳсулотига талаб катта бўлса, демак, хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш кучга киргандан сўнг унинг қўлида анчагина пул қолади. Бу маблағ ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ходимларни моддий рағбатлантириш, уй-жой қурилиши ва бошқа социал-маданий тадбирларга ишлатилади.

Лекин бу ерда фойда соф иқтисодий аҳамиятгагина эга эмас. Колхоз ва совхозлар билан бевосита алоқа машинасозларга талабни ҳисобга олган ҳолда ишлаш имкониятини беради. Ҳамонки, муайян техникага харидор бор экан, заводлар шу техникани ҳам, унинг учун эҳтиёт қисмларни ҳам ишлаб чиқараверади. Талабнинг камайишига қараб корхонанинг ўзи эскирган моделларни ишлаб чиқаришдан чиқариб ташлайверади. Мустақиллик билан масъулиятни бирга қўшиб иш кўриш қишлоқ хўжалигига техника ва асбоб-ускуна етказиб бериш проблемасини ҳал этишда ёрдам берувчи асосий омиллардан биридир. Бу омил айни шу проблеманигина эмас, балки халқ хўжалигида йиғилиб қолган бошқа кўпгина муаммоларни бартараф этишда муҳим роль ўйнайди.

Александр ВОЗНЕСЕНСКИЙ,
(АПН).

Наманган химия заводи — областдаги илғор корхоналардан бири. Бу ерда юбилей йили план топшириғи барвақт адо этилиб, планга қўшимча 383 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Юбилей йилининг зарбдор одимлари беш йилликнинг учинчи йилида ҳам давом этмоқда.

АЪЛО КАЙФИЯТ

• Репортаж

КОРХОНА ишчи-хизматчилари йилнинг дастлабки кунлариданоқ астойдил, зарбдорларча ишламоқдалар. Смена нормалари муттасил ошириб бажариляпти. Иши уч сменада узлуксиз давом этаётган корхона конвейерларидан 1 январь куни 77 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, эртасига 78 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашга эришилди.

Бу кўрсаткичлар нормадагидан бирмунча юқорироқ бўлиб, улар М. Мавлонов, Б. Тўхтасинов, В. Разина, О. Бойдадаев бошлиқ бригадалар ғайрат-шижоати туфайли қўлга киритилди.

— Барча цех ва участкалар тўла реконструкция қилинди, — деди ишқор билан целлюлозани тўхтовсиз аралаштириб ишлаш участкасининг катта аппаратчиси, III даража Меҳнат Шуҳрати ордени соҳиби Абдулла Исмоилов, — Ишлаб чиқариш жараёнлари янги, юқори унумли техника воситалари билан таъминланганлиги йилни рисоладагидек бошлаш имконини берди. Чунки тўла хўжалик ҳисоби, коллективнинг ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаши, сарф харажатини ўзи қоплаш принципи худди шуни талаб қилади.

— Дастлабки иш ҳафтаси нормалари барча соҳалар бўйича тўла ва ошириб бажарилди, — дея суҳбатга қўшилди бригада бошлиғи Одил Бойдадаев. — Муваффақият ўз-ўзидан келмаслиги аниқ эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Янги иқтисодий шароитда ишлашга тайёргарлик кўришни анча илгаридан бошладик Апрель ойидан буён цех ва участкаларда, ишчилар ўртасида кўплаб катта-кичик тадбирлар ўтказилди. Ҳар бир ишчининг хўжалик ҳисобида, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаб ишлаши ҳақида етарли тушунчага эга бўлиши учун ташкилий, тарбиявий ва тушунтириш ишлари олиб борилди. Ишлаб чиқаришнинг иқтисодий таҳлиллари ишчиларнинг кўзи ўнгида бажарилди.

Ишчиларнинг айтишларича, янги шароитда меҳнат қилиш ҳар бир ходимнинг масъулиятини, жавобгарлик ҳиссини оширди. Ҳамма ўзига топширилган ишни аъло даражада бажаришга, мустаҳкам интизом қарор топишига ҳисса қўшмоқда. Шу нарса яққол кўриниб турибдики, ҳозир цех ва бригадаларда биронта қолоқ ишчини учратмайсиз. Нормалар муттасил ошириб бажариляпти, маҳсулотлар сифатига эътирозлар деярли барҳам топган.

Айниқса, юқори разрядли ишчилар, моҳир аппаратчилар Аҳад Усмонов билан Жамолхон Худойбердиевнинг ҳаракатлари эътиборимизни тортди. Улар агрегат ҳаракати ва тезлиги билан мослашиб, шу даражада аниқ ишлар эдиларки, бу билан ҳар бир дақиқа фақат фойдали мақсад учун сарф бўлаётгани шундоқ кўзга ташланиб турарди.

Ҳар иккала йигит ўз фаолиятларини завод билан маҳкам боғлаган, ҳарбий хизматга жўнагунча ҳам шу ерда ишлаб, ундан кейин ҳам шу ерда меҳнат қилишяпти. Катта обрў-эътиборга сазовор бўлишган. Неча хил касб-кор бўлса, ҳаммасини бекаму-кўст эгаллашган. Шунинг учун ҳам ҳар бир операцияни ҳеч қийналмасдан бажараверадилар.

Кўпчилик билан суҳбатлашдик. Улар якдиллик билан таъкидладиларки, шу йил январдан бошлаб амал қила бошлаган давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни коллектив ва ҳар бир ишчи манфаатларига жуда мос келади. Негаки, Қонун ресурсларни тежашни, фақат унумли ва юқори сифатли ишлашни, маҳсулотларнинг мунтазам кўпайиб боришини талаб қилади. Айниқса, беҳуда чиқимлар барҳам топади. Пировард натижада коллектив кўрадиган фойда кўпаяди, ишчи ва хизматчиларнинг ойлик маошига пул қўшилади.

Ўтган йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб амалдаги тартибда ишлашга ўтилган эди, деб ҳисобласак бўлади. Шу туфайли ортиқча хом ашё, материаллар, ускуналарни реализация қилиш натижасида 770 минг сўмлик даромад олдик. Айни пайтда хом ашё, энергия ва ёрдамчи материаллар сарфлашни камайтирганимиз туфайли маҳсулотлар таннархи арзонлашди. Ана шу интилишлар оқибатида ходимларни моддий рағбатлантириш фондига 12 минг сўм қўшилди. Маҳсулотлар сифати олдинги йилларда ниҳоятда кўп эътирозларга сабаб бўларди. Улар тўла тугатилиб, эндиликда маҳсулотларимизнинг тўрт хили давлат Сифат белгиси билан чиқарилмоқда. Хуллас, ўтган йили маҳсулотлар ишлаб чиқаришни пландаги 38 ўрнига 52 процент янгилашга муваффақ бўлинди. Шу туфайли 755 минг сўм қўшимча иқтисодий фойда олиниб, унинг 155 минг сўми мукофот фондига ажратилди.

Завод план бўлимининг бошлиғи Раиля Байкееванинг айтишича, 1988 йил корхона учун юксалиш йили бўлади.

Янги иқтисодий усул ишлаб чиқаришда тўла мустақиллик ва демократиялашни таъминлайди. Бу эса ишчиларнинг ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишига кенг йўл очади.

Узоқ йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келаётган тажрибали ишчи, катта аппаратчи Боқижон Валиев ўзи ишлаётган конвейерда янгилик жорий этди. Шу туфайли жараёнлар фаолиятидаги узилишлар барҳам топиб, меҳнат унумдорлиги смена давомида қарийб икки ҳисса ошди. Яна бир илғор ишчи Абдулҳай Исмоилов киритган таклиф туфайли конвейернинг тўхтовсиз ишлаши таъминланди. Бундай мисоллар кўп. Муҳаммад Исабеков, Анвар Ниёзхонов каби ўз ишининг усталари заковати билан барча участка ва цехларда қулай ва унумли техника воситалари ишлайдиган бўлиб қолди. Шу туфайли дастлабки иш кунларида завод конвейеридан нормадаги ўн икки минг тонна ўрнига ҳар куни 13 минг тоннадан зиёдроқ карбоксиметиль целлюлоза ва бошқа маҳсулотлар тушди.

— Маҳсулотларимизнинг кўпчилиги чет эллардаги истеъмолчиларга юборилади. Айни вақтда бизга хом ашё етказиб берадиган шерикларимиз чет элларда ҳам кўп, — дейди завод директорининг ўринбосари Саримсоқ Бойдадаев, — Бу яна ҳам масъулият билан ишлашимизни талаб қилади.

Янада унумли, самаралироқ ишлашга ҳалақит бераётган қатор қийинчиликлар ва муаммолар йўқ эмас. Масалан, хом ашё, тайёр маҳсулотларни сақлашга жой йўқ. Мавжуд омборхонанинг сиғими ниҳоятда кичик. Айниқса, заводга кириш йўли кейинги вақтда талабга жавоб бермайдиган бўлиб қолди. Темир йўл тармоғини кенгайтириш, юклаш-тушириш ускуналари билан жиҳозлаш зарур. Бунинг учун эса Наманган область партия ва ижроия комитетларининг ёрдами зарур. Бироқ улар ваъдадан нарига ўтишмаяпти.

Шунингдек, Ўзбекистон ССР Госснаби ва Давлат план комитети ҳам завод талаб-эҳтиёжлари қондирилишига зарур кўмакдош бўлишни унутмасликлари керак.

С. ЖЎРАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

нарх интизомига риоя этилишида зарур тартиб ўрнатилмаса, уларга нисбатан қатъий жазо чоралари кўрилади, деб огоҳлантирди. Уларга шу йилнинг 1 февралига қадар ўз қарамоғидаги корхоналарда мазкур ишнинг аҳволини қараб чиқиш, қоида бузилишларига йўл қўйган ва бундай фактларнинг пайини қирқиш учун зарур тадбирлар кўрмаган кишиларни жавобгарликка тортиш, нархлар ва тарифлар, аҳолига хизмат кўрсатиш қоидалари бузилишига батамом чек қўйиш, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумининг нарх белгилаш соҳасидаги қарорларини қатъий ва сўзсиз бажарилишини таъминлаш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқиш топширилди.

Мажлисда Тошкент шаҳар ижроия комитетининг гражданларнинг хатлари, шикоятлари ва аризаларини кўриб чиқиш ишлари ҳақидаги ҳисоботи тингланди. Тошкент шаҳар ижроия комитети меҳнаткашларнинг социал активлиги ўсиб бораётган шароитда гражданларнинг оғзаки ва ёзма мурожаатномаларини кўриб чиқиш юзасидан ўз ишида тубдан бурилишни таъминламаганлиги, бу мурожаатномаларни омма билан алоқани мустаҳкамлашнинг муҳим воситасига, мавжуд камчиликларни зудлик билан тузатишга имкон берадиган жойлардаги аҳвол тўғрисида ахборот манбаига айлантирмаганлиги таъкидланди.

1987 йилнинг ўн бир ойи мобайнида 1724 хат ёки ҳар 6 хатнинг биттаси белгиланган муддатга риоя этилмай кўриб чиқилган, шундан 308 тасини кўриб чиқишда қонунга риоя этилмаган. Шаҳар аҳолисининг юқори органларига мурожаат қилиши 1,4 баравар, такрорий мурожаат қилиш 30 процент кўпайди. Шаҳар Совети ижроия комитети, кўпгина бўлимлар ва бошқармаларнинг, район ижроия комитетларининг раҳбарлари шикоятларни келтириб чиқараётган сабаб ва шарт-шароитларни ўрганиш ва бартараф этишда ишчанликни таъминламаяптилар.

Уй-жойлардан фойдаланиш идоралари, иссиқлик, газ, сув таъминоти, шаҳар транспорти, савдо ва маиший хизмат ишида катта камчиликлар борлиги, уй-жой тақсимоти, квартираларни ҳисобга олишда қўпол қоида бузишлар борлиги хусусида кўп эътирозлар тушмоқда. Кўпинча айрим мансабдор шахсларнинг камчиликлари, мансабини суиистеъмол қилгани тўғрисида ўз вақтида келаётган холисона сигналлар жойларга бормай расмиятчилик билан кўриб чиқилмоқда, қуйи ташкилотлар ва муассасаларга жўнатиб юборилмоқда.

Кўпгина район ижроия комитетларида хатларни ҳисобга олиш, контрол қилиш ва кўриб чиқишнинг аниқ тартиби йўлга қўйилмаган, аппарат ходимларининг ижрочилик интизоми паст. Тошкент шаҳар Совети 1986 йилнинг июнь ойида бўлган мажлисида Куйбишев район ижроия комитетининг гражданларнинг хатлари ва шикоятлари юзасидан олиб бораётган иши тўғрисидаги ҳисоботни кўриб чиқиб, бу ишни қониқарсиз деб топди ва мазкур ижроия комитет зиммасига мавжуд камчиликларни тугатиш чораларини кўриш вазифасини юклади, аммо шунга қарамасдан, ўтган йили ижроия комитетда районда яшовчи аҳолининг 189 та хати белгиланган муддатда кўриб чиқилмаган, шаҳар ижроия комитети ишида система йўқлиги, ўзининг кўпдан-кўп қарорларининг ижроси устидан назорат суст ташкил этилганлиги, қонунчиликнинг бузилишига йўл қўяётган мансабдор шахсларнинг фаолиятига баҳо беришдаги принципсизлик жойлардаги жиддий камчиликларнинг сабабидир.

Шаҳар ижроия комитетининг раиси Ш. Р. Мирсаидов ишнинг ана шу масъулиятли йўналишини шахсан назорат қилишни таъминламади, ўз ўринбосарларига, аппаратга, бўлим ва бошқармаларга талабчанликни сусайтириб юборди. Ана шу участкага раҳбарликка бошчилик қилаётган шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Э. А. Ризаев, ижроия комитет секретари В. Ф. Монастиретская гражданларнинг хатлари ва аризалари билан ишлашда ҳозирча аппарат ва қуйи органлар фаолиятининг аниқ, пухта ўйланган системасини таъминлай олмадилар, интизомсизлик, тошкентликларнинг эҳтиёжлари ва талабларига бюрократларча муносабатда бўлиш фактлари нормага айланиб қолиши билан муроса қилмоқдалар.

Қабул қилинган қарорда Президиум халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг меҳнаткашлар хатлари ва шикоятларини кўриб чиқиш соҳасидаги фаолиятини қониқарсиз деб топди. Партия ва ҳукуматнинг гражданларнинг хат ва аризалари билан ишлаш тўғрисидаги қарорларини бажаришни ташкил этиш юзасидан амалий чоралар кўрмаганлиги, етарлича шахсий назоратнинг йўқлиги ва шу иш соҳаси учун жавобгар бўлган кадрларга нисбатан талабчанликнинг пастлиги учун Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ш. Р. Мирсаидовга виговор эълон қилинди. Шаҳар ижроия комитетининг, унинг аппарати, бўлимлари ва бошқармаларининг, район ижроия комитетларининг фаолиятидаги жиддий камчиликларни бартараф этиш юзасидан ўз вақтида чоралар кўрилишини таъминламаганликлари, меҳнаткашларнинг хат ва аризалари билан ишлашда аниқ-пухта системанинг йўқлиги, интизомсизлик, гражданларнинг талаб ва эҳтиёжларига бюрократларча муносабатда бўлиш фактларига нисбатан муросасозлик қилганликлари учун ижроия комитет раисининг биринчи ўринбосари Э. А. Ризаевга ва секретари В. Ф. Монастиретскаяга қаттиқ виговор эълон қилинди.

Шаҳар ижроия комитетига ишнинг ана шу муҳим соҳасини тубдан яхшилаш, барча даражаларда гражданларнинг мурожаатларини ўз вақтида ва пухта ҳал қилмаслик фактларига йўл қўймаслик, шундай фактларни келтириб чиқарадиган сабабларга барҳам бериш, қонунни бузувчи мансабдор шахсларни қаттиқ интизомий жавобгарликка тортиш, гражданларнинг шикоятлари, аризалари ва хатларини текшириш ишларига активларни, жамоат ташкилотларининг вакилларини, меҳнаткашларни кенг жалб этиш вазифаси топширилди. Республика ҳукумати министрликлар ва идораларнинг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетларининг зиммасига меҳнаткашларнинг хатлари, аризалари ва шикоятларини кўриб чиқиш борасидаги ишларнинг аҳволини текшириш, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг аппаратларида, бўлимларида, бошқармаларида, ижроия комитетларида бу ишни янада яхшилаш юзасидан зарур чоралар кўриш мажбуриятини юклади.

Мажлисда вагонларни бўшатиш ва юкларни темир йўл транспортида ташишга ўз вақтида тақдим этиш соҳасидаги айрим жиддий камчиликлар кўриб чиқилди. Президиум министрлар, идораларнинг ҳамда Иттифоқ қарамоғидаги корхоналарнинг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раҳбарлари вагонларга юк ортиш, тушириш ҳамда темир йўл станцияларидан юкларни олиб кетиш борасида кечаю-кундуз ишлашни ташкил этиш юзасидан ҳукумат қарорининг бажарилиши учун улар шахсан жавобгар эканликлари тўғрисида огоҳлантирди. Уларга ўзларининг мазкур масалаларга муносабатини тубдан ўзгартиш, юк ортиш-тушириш ишларида вагонларнинг нормативдан ортиқча бекор туриб қолиш ҳолларига барҳам бериш, тайёр маҳсулот ташиш учун бир маромда тақдим этиб турилишини таъминлаш, юк ортиш-тушириш жараёнларини механизациялаш ҳамда мазкур ишларда банд бўлган ишчилар учун зарур маиший шароитларни яратиш юзасидан қатъий чоралар кўриш топширилди.

Президиум бошқа бир қанча масалаларни ҳам кўриб чиқиб, улар юзасидан қарорлар қабул қилди.

Президиум мажлисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский қатнашди.

• *Олий таълим: қайта қуриш чорраҳаларида*

ҲАММАСИ ИНСТИТУТДАН БОШЛАНАДИ

Ўқитувчи билим асосларини пухта эгаллаган, юксак бурчни ҳис қиладиган, ўзига юкланган масъулиятни тўлиқ сезадиган, таълим методларини яхши эгаллаган, ўз устида тинмай ишлайдиган, меҳнатсевар киши бўлиши кераклиги ҳақида кўп гапирамиз. Шу нуқтаи назардан қараганда мактаб ўқитувчилари ва олий ўқув юртларини битириб чиқаётган ёш педагог кадрлар қайта қуриш даври талабларига жавоб беришадими? Очиғини айтиш керак, ҳамиша ҳам тўлиқ жавоб беришмайди.

Ўтган 1986-1987 ўқув йилида Тошкент ва Фарғона областларидаги бир қанча мактабларда география дарсликларини кузатдик. Афсуски, фақат бир мактабдагина дарсда техника воситаларидан фойдаланилганини кўрдик. Қизиғи шундаки, техника воситалари бор мактабларда ҳам ё ундан фойдаланишни билишмайди ёки аҳамият беришмайди. ЭҲМни қўллаш ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Кўргазмали қуроллардан жуда кам фойдаланилади. Натижада мактаб ислоҳоти кўрсатмалари амалга ошмаяпти. Бунинг сабаби ўқитувчи кадрлар тайёрлаш ҳозирги талабга жавоб бермаслигидадир.

Олий ўқув юртлари моддий-техника базасининг аҳволи бу масалага жиддий эътибор беришни тақозо этади. Тан олиш керакки, география фани бўйича ташкил этилган техника воситалари кабинетлари талабга жавоб бермайди. Тошкент давлат педагогика института тининг география-биология факультетида профессор О. Мўминовнинг экранли электрон эсда сақлаш машинасидан дунё табиий географияси курсини ўқитишда фойдаланиш учун қилаётган ҳаракатларини ҳисобга олмаганда, техника воситалари кабинети у ёқда турсин, лекцияларда проекцион аппаратлардан ҳам фойдаланилмайди. Фарғона, Қарши педагогика институтларида бундай кабинетлар бор, лекин талабаларга техника воситаларидан фойдаланиш, уларни тайёрлаш махсус курслари ўқитилмайди. Тошкент давлат университетининг география факультетида шундай курс энди, ўтган ўқув йилидан ўқитила бошланди. Ўқитувчилар тайёрлайдиган олий ўқув юртларида техника ва ҳисоблаш воситалари ўқув кабинетлари ташкил этиш, уларга махсус инженерлик лавозими бериш лозим. Боиси бундай воситалар ва машиналар билан ишлаш махсус тайёргарлик талаб этади.

Студентлар учун, айниқса, ўзбек тилидаги дарсликлар етишмайди. СССР иқтисодий географиясидан олий ўқув юртлари учун ўзбек тилида дарслик охирги марта 1971 йилда нашр қилинган эди. География ўқитиш методикасига оид қўлланмалардан сўнггиси чиққанига эса беш йил бўлди. Географик фанлардан махсус дарслик, қўлланмалар, айниқса, ўрта мактаб ўқитувчиларига ёрдам сифатидаги методик қўлланмалар бутунлай нашр қилинмайди. Ҳозир умумтаълим мактаблари ўқув программалари ўзгаряпти, янги темалар киритиляпти, бироқ ўқитувчилар учун деярли ҳеч нарса нашр этилмаяпти.

Студентларни ўрта мактаб дарсликлари билан таъминлашда ҳам талай муаммолар бор. Талабалар учун зарур бўлган бундай дарсликлар мактаб фонди ҳисобланади, улар сотилмайди. Олий ўқув юртлари кутубхоналари уни олиши учун эса лимит бўлиши керак. Бу масалани марказий усулда ҳал этиш лозим, деб ўйлаймиз.

Дарвоқе, кутубхоналар масаласи. Илгарилари ҳар бир факультетда кутубхона бўларди. Лекин олий ўқув юртларида факультет кутубхоналарини бирлаштириш билан факультетлардаги қироатхоналар ҳам тугатилди. Агар бу тикланса, махсус адабиётларга обуна бўлиш имкони ҳам туғилар эди. Ҳозирги вақтда студентлар фақат мамлакатимизда нашр қилинган китоблар билан эмас, чет элларда чиқаётган махсус адабиётлар билан ҳам таниш бўлишлари керак.

Ўқитувчи кадрлар тайёрлашда практиканинг роли беқиёс катта. Университетларнинг география факультетларида ўтган ўқув йилидан бошлаб жорий этилган ўқув планида педагогик практика соатлари анча кўпайтирилди ва у I курсдан бошланадиган бўлди. Шу билан узлуксиз практикага ўтилди. Бу жуда яхши. Лекин университетлар география факультетлари кечки бўлимида педагогик практикага бор-йўғи икки ҳафта ажратилган (кундузги бўлимда — 16 ҳафта). Олти йил мобайнида икки ҳафта практика ўтган талаба мактабда қандай ўқитувчилик қилади, ахир?

Педагоглар тайёрланадиган факультетларда III ва IV курслардан кейин студентлар ишлаб чиқариш практикаларининг ҳам бир қисмини пионер лагерларида тарбиячи, вожатий вазифасида ишласалар, фойдали бўлар эди. География ўқитувчиси табиатни, ишлаб чиқаришни, зонал табиий-территориал ишлаб чиқариш комплексларини ўз кўзи билан кўрган бўлиши керак. Университетларнинг география факультетлари кечки ва сиртқи бўлимларида ҳам зонал практикани жорий қилиш мақсадга мувофиқдир.

Географ мутахассис кадрларни тайёрлашда ўқув — дала практикаларини ўтказиш жуда зарур. Бироқ олий ўқув юртларининг ўқув—дала практикалари базалари талабга жавоб бермайди. Керакли анжомлар етишмайди, дарсхоналар, ётар жой бинолари, ошхоналар йўқ. Ўқув базалари йилнинг ҳамма фаслларида ишлаши керак, чунки стационар кузатишларсиз билимларни пухта эгаллаб бўлмайди.

Шу билан бирга етук кадрлар тайёрлашда студентларнинг мустақил ишларини тўғри ташкил этиш алоҳида аҳамият касб этади. Олий мактабларда ислоҳот муносабати билан лекциялар соатларини қисқартириб, талабаларнинг мустақил ишларини кучайтириш мақсадида аудитория машғулотларини қуйи курсларда 28—30 соатга, юқори курсларда 24 соатга келтирилди. Студентларга мустақил ишлаш учун кўпроқ вақт ажратилди.

Социалистик жамиятимизнинг ҳар томонлама ривожланган кишиларини тарбиялаб етиштириш учун аввало ўқитувчининг ўзи ҳар жиҳатдан етук, билим савияси кенг, маданиятли, сиёсий билимдон, ташкилотчи бўлиши керак. Бунинг учун кўп ўқиш, ўз устида тинмай ишлаш талаб этилади. Мамлакатимизда жаҳон фани ютуқлари ва маданиятининг турли соҳаларига оид материалларнинг кўпи рус тилида нашр қилинади. Улар билан танишиб туриш учун педагоглар рус тилини пухта эгаллаган бўлишлари керак. Бу эса олий ўқув юртларида рус тилини ўқитишни яхшилаш лозимлигини тақозо этади.

Шу билан бирга ўқув планига она тили курси киритилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Чунки ўз она тилини яхши билмаган кишини маданиятли деб бўладими? Ўқитувчилик нотиқликни, фикрни содда, аниқ тушунтира билишни талаб қилади. Демак ўқитувчи аввало нутқ маданиятини эгаллаган бўлиши керак. Шуни ҳисобга олиб, ўқув планига нутқ маданияти ва техникаси ҳамда мантиқ махсус курслари ҳам киритилса айни муддао эди.

«Мамлакатда олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуришнинг Асосий йўналишлари»да бир хил мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлаш кўплаб ўқув юртларига сочиб юборилганлиги кўрсатиб ўтилган. Республикамизда географ ўқитувчилар тайёрлашда ҳам бу камчиликлар мавжуд. Дарҳақиқат, бундай мутахассислар университетларнинг география факультетларида, педагогика институтларида тайёрланади. Ҳар бир олий ўқув юрти малакали мутахассис кадрлар билан бир хилда таъминланмаган. Бунинг устига кўпчилик педагогика институтларида ўқув-материал, техника базаси ҳам етарли эмас. Ана шуларни ҳисобга олиб, географ ўқитувчилар тайёрлаш республикамизнинг ҳар жиҳатдан мукаммал бўлган олий ўқув юртларида марказлаштирилса, фойдадан холи бўлмасди.

Шу ўринда ўқитувчи кадрлар тайёрлашда университетларнинг ролини ошириш ҳам муҳимдир. Бугунги кунда университетларда хусусий фанларни ўқитиш методикаси кафедралари очилган. Тошкент давлат университетида ҳам бешта, шу жумладан география факультетида ҳам ўқитиш методикаси кафедраси ташкил этилди. Улар олдига олий ва ўрта мактабларда ўқитишнинг энг самарали методларини яратиш ҳамда ўқитишга жорий этиш вазифаси қўйилган. Мазкур кафедралар ҳозирча янги, қилинадиган ишлар кўп, уларни келажакда методика соҳасида ўқув-тадқиқот марказларига айлантириш кўзда тутилган.

Лекин партия ва ҳукуматимизнинг ўқитувчи кадрлар тайёрлашда университетлар ролини ошириш ҳақидаги кўрсатмаларини амалга оширишда ҳали анчагина камчиликлар бор. Чунончи, илгари Тошкент давлат университети география факультетининг кундузги бўлимига география мутахассислиги бўйича элликта студент қабул қилинар эди. Географ ўқитувчиларга талаб тобора ортаётганлигига қарамай, бу миқдорни ошириш ўрнига аксинча 25 тага қисқартирилди. Ваҳолонки, бу факультетда, илмий даражага эга бўлган мутахассислар хизмат қилади. Унинг ўқув-материал, техника базаси ҳам педагогика институтларидагига қараганда мукаммалроқдир. Республика давлат план комитети бу масалани қайта кўриб чиқса, кўнгилдагидек иш бўларди.

Бундан ташқари, бизнингча, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳамда Маориф министрлиги қошидаги турли фанлар бўйича ўқув-методика советлари составини, унинг иш мазмунини ҳам бирмунча ўзгартириб, яхшилаш лозим. Уларнинг ҳар икковининг вазифаси студентлар учун яхши дарслик, ўқув ва методик қўлланмалар, ўқитувчилар учун ўқув қўлланмалари, методик кўрсатмалар чиқаришдан иборат. Шундай экан, уларни бирлаштириб, советларга энг тажрибакор методист олимлар, ўқитувчиларни жалб қилинса қандай бўларкин?

Яна бир муаммо. Ҳозир атроф муҳитни муҳофаза қилиш масаласи энг долзарб мавзу бўлиб қолди. Табиат муҳофазаси билан шуғулланувчи кадрларга бўлган талаб эса янада ошиб бормоқда. Тошкент давлат университетида шундай мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Фан-техника революцияси даври ёш авлодни тарбиялашда, уларга ҳозирги замонга мос билим беришда педагог ўқитувчилар олдига янги, мураккаб вазифаларни қўймоқда. Бундай вазифаларни бажариш ўз касби, соҳасига фидойиликни талаб этади.

З. АКРОМОВ,
география фанлари доктори, профессор.
П. ҒУЛОМОВ,
география фанлари кандидати, доцент.

АГРОСАНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

Балиқ кўпаяди

● Сирдарё балиқ комбинатида насослар каскади монтаж қилиб бўлинди. Сув чиқариб берадиган янги станция республиканинг катталиги жиҳатидан учинчи ўринда турувчи балиқ хўжалигининг 16 та ҳовузига секундига 4,5 минг куб метргача сув етказиб беришга қодирдир.

Ҳовуз хўжалигининг чучук сувга бўлган эҳтиёжи бундан анча илгари пайдо бўлганди. Бу ерда узоқ вақтлардан буён оқава сувлардан фойдаланиб келинар эди. Бундай сувларда туз аралашмалари доимо кўпайиб боради. Эндиликда хўжалик сувни Мирзачўлдаги туз унча кўп бўлмаган марказий коллектордан олмоқда.

Ҳовуз сувларининг вақти-вақти билан чучуклаштириб турилиши балиқларнинг кўпайишига олиб келади. Бу йил балиқчилар гектаридан 25 центнергача балиқ овлашга қарор бердилар.

Келгусида хўжалик яна бир сув манбаи — А. Саркисов номидаги Жанубий Мирзачўл канали билан боғланади. Хўжаликдан канал сари тўққиз километрли тармоқ канали қазилди. Ҳозир бу каналга бетон ётқизиш ишлари тугалланмоқда.

Рационализаторлар ҳиссаси

● Ҳаққулобод пахта заводининг ходимлари бир тонна тола ишлаб чиқаришга кетадиган харажатларни янги йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб беш юз сўмдан кўпроқ миқдорда камайтирдилар.

Бу механизмлар ва материал-техника воситаларидан оқилона фойдаланиш натижаси бўлди. Бунда корхона рационализаторларининг ҳиссаси каттадир.

Масалан, заводда ҳавони тозалаш системаси самарасиз ишлатилиши туфайли анчагина момиқ нобуд бўларди. Слесарь В. Лаптев ана шу тозалаш системасини реконструкция қилгач, момиқнинг нобуд бўлиши икки баравар қисқарди ва атмосферанинг булғаниши анча камайди.

Бош механик А. Назмуддинов слесарь Б. Сатторов билан биргаликда тозалаш агрегатларини такомиллаштирдилар ва чигитдан анча кўп момиқ ажратиб олинишига эришдилар. Ана шу иккита рационализаторлик таклифи ҳисобигагина йилига бир неча минг сўмлик иқтисодий самара олинди.

А. Тоировнинг тозалаш арраларининг хизмат муддатини узайтиришга оид рационализаторлик таклифи республиканинг бошқа пахта заводларида ҳам кенг қўлланилмоқда. Уни жорий этишдан олинган иқтисодий самара 25—30 минг сўмни ташкил этмоқда.

• *Уй-жой программаси—амалда*

ЭСКИ ҲОВЛИ, ЯНГИ УЙ

Фарғона область Тошлоқ районн аҳолиси ўтган йили қурилиш учун бир газ ҳам ер олмади. Лекин, шунга қарамай, районда якка тартибда 300 дан ортиқ уй бунёд этилди. Бу ўтган йиллардагига қараганда икки баравардан ҳам кўпдир. Улар бу ишни қонунга ва район Совети сессияси қабул қилган 2000 йилгача мўлжалланган уй-жой программасига биноан амалга оширдилар. Хўш, буни қандай тушуниш керак?

— Фарғона водийси — мамлакатимизда аҳоли энг зич жойлашган ва энг кўп одам туғиладиган водийдир. Тошлоқ районн ҳам бундан мустасно эмас, — деб тушунтирди район ижроия комитетининг раиси А. Ҳожимуродов. — Аҳолининг ярмидан кўпроғи лой сувоқли нобоп уйларда яшайди. Ҳисоблаб кўрсак, уй-жой масаласини ҳал этиш учун аср охиригача 1 миллион 250 минг квадрат метр ер керак экан. Бу эса ҳозирги имкониятимизга қараганда деярли икки баравар кўпдир. Жуда мураккаб вазифа. Энг асосийси: «Уй-жой қуриш учун ерни қаердан олиш керак?» деган масала кўндаланг бўлиб туради. Чунки ҳозирнинг ўзидаёқ бизнинг қишлоқ районимизда истиқомат қилаётган ҳар бир кишига ўрта ҳисобда атиги 18 сотих ер тўғри келади. Бунга томорқа хўжалиги ерлари ҳам киради. Бундай шароитда биз ҳозирнинг ўзидаёқ деҳқонларни иш билан ҳам, озиқ-овқат билан ҳам таъминлай олмаймиз. Шу сабабли 6 минг киши Фарғона ва Марғилон шаҳарларига бориб ишлашга мажбур бўляпти.

Муаммони ҳал этиш учун район ва қишлоқ Советларидаги 600 депутатнинг ҳаммаси ишга киришди. Улар группаларга бўлиниб, уч ой ичида 5 минг деҳқон оиласини кўздан кечириб чиқдилар. Улар ана шу оилаларнинг тўртдан уч қисмида ёрдамчи хўжаликларга зиён етказмай уй-жой қуриш мумкинлигини аниқладилар. Бу эса қишлоқда якка тартибда уй-жой қуриш плани ҳажмига яқиндир. Одамларга очиғини айтдик: ўзингиз кўриб турибсиз, районда бир қарич ҳам ортиқча ер йўқ, кимда-ким уй-жой қуришни хоҳласа ва бунга имкони бўлса, ўз ҳовлиларини қайтадан планлаштиришлари мумкин албатта, ёрдам берамиз, дедик. Шундан кейин қишлоқ Советларига қурилишга киришиш учун рухсат сўраб аҳолидан 700 дан ортиқ ариза тушди...

«Ленинград» колхозининг шофери Ўлмасали Тожибоев янги йил арафасида уй тўйи ўтказди: унинг эски ҳовлижойида яна иккита янги уй қад кўтарди. Уйларнинг бирига катта ўғли Ўктам оиласи билан кўчиб кирди. У ўт ўчирувчи инспектор бўлиб ишлайди. Иккинчиси эса кенжа ўғли Бахтиёрга мўлжалланган. У яқинда армия хизматидан қайтиб келди. Уйланиш тараддудида.

— Уй қуришни анчадан бери ўйлаб юрардим, — дейди оила бошлиғи. — Лекин нимасини айтасиз, рухсат олиш учун бир йил давомида справка дейсизми, имзо дейсизми — ҳаммасини тўплашга тўғри келарди. Қурилиш материаллари ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Шундай қилиб десангиз, баҳорда ҳовлимизга қишлоқ Совети депутатлари кириб келишди. Ҳовлини кўздан кечиришди. Ерни ўлчашди, нималарнидир ёзиб олишди. Ўзим ва болаларим қанча маош олишини сўрашди. Ипак қурти боққанимиз учун қанча даромад олишимизни ҳам суриштиришди. Сигирларимиз ва қўйларимиз ҳам бор. Ҳаммасини чамалаб кўргач: «Сизнинг еттита фарзандингиз бор экан, набираларингиз ҳам ёнингизда. Уй қуришни хоҳласангиз қишлоқ Советига ариза ёзиб мурожаат қилишингиз мумкин»; дейишди. Аввалига ажабландим, сўнг кўп ўйлаб ўтирмай, ариза ёзиб қишлоқ Советига мурожаат қилдим.

Ҳа, бу ишлардан 58 ёшли шофер ўз-ўзича ажабланарди. Орадан кўп ўтмай, унинг ҳузурига якка тартибда уй қурувчиларга хизмат қилиш бўйича район ижроия комитети ҳузурида ташкил этилган хўжалик ҳисобидаги архитектура группасидан бир инженер кириб келди. 5—7 кишидан иборат бундай группалар молия органлари билан қаттиқ олишув натижасида Фарғона областининг барча районларида ташкил этилди. Бошқа областларда бу соҳада кураш ҳали давом этмоқда.

Ў. Тожибоевга 11 та типовой лойиҳани кўрсатишди. Агар бу лойиҳалар ёқмаса, якка тартибда лойиҳа буюриш мумкинлигини ҳам айтишди. Лекин бу қимматроқ тушади. Оилада маслаҳатлашиб олишгач, лойиҳалардан иккитасини танлашди. Ошхонаси ва айвони бўлган икки хонали уй Ўктамга атаб қуриладиган бўлди, чунки унинг иккита боласи бор эди. Бахтиёр учун эса ошхонаси билан бир хонали уй ажратилди. Иккала лойиҳа учун 30 сўм тўлашди. Шу ернинг ўзидаёқ уларга қурилиш паспорти топширишди. Ана шу паспортни кўрсатиб, қурилиш материаллари ҳамда банкдан қарз олиш мумкинлигини айтишди. Бунинг фақат битта шарти бор эди: лойиҳа қишлоқнинг бош плани билан мослаштирилганлиги учун улар ўзлари танлаб олган лойиҳага қатъий риоя этишлари зарур эди. Хўжалик ҳисоби группаси ходимлари бўлажак уйни режалаштириб, унинг қозиғини қоқиб бердилар.

Тожибоевлар оиласи давлатдан 3 минг сўм қарз олди. Район матлубот жамияти дўконидан пойдевор учун мингта пишиқ ғишт сотиб олдилар. Уйни кўтариш учун ўзлари хом ғишт қуйдилар. Лекин хом ғиштни районда ташкил этилган учта участканинг биридан ҳам сотиб олишлари мумкин эди. Бу ерда қоришма тайёрлайдиган узель ҳам ишлаб турибдики, у фақат якка тартибда уй қурувчиларга хизмат қилади. Қоришманинг ҳар бир кубометри 25 сўм туради. Ҳозир районда бетон узели ҳам ташкил этилмоқда. Тожибоевлар ҳовлисига колхоз машинасида омбордан 200 дона шифер ва етарли миқдорда фанер келтириб беришди. Дераза ромлари ва эшикларни эса район маиший хизмат комбинатига буюришди. Қурилиш бошланди. Анъанага кўра, қўни-қўшнилар, қавм-қариндошлар ҳам ҳашарга келишди. Ниҳоят жуда қисқа муддатда қуриб битказилган уйни давлат комиссияси аъло баҳога қабул қилди. Уй тўйи ўтказилган кунда, бир пиёла чой устида бундай ҳисоблаб қарашса, иккала уйни барпо этиш учун 5 минг сўм сарфланибди. Мабодо бу ишни пудратчи ташкилот бажарганидами — камида 15 минг сўм сарфлашга тўғри келарди, иккинчидан, пудратчини олиб келиш амри маҳол эди...

Шундай қилиб, «2000 йил уй-жой» программаси Тожибоевлар учун ҳам, бошқа минглаб оилалар учун ҳам амалий аҳамиятга эга бўлмоқда.

Ўз уйим—ўлан тўшагим, дейди халқимиз. Давлатимиз ҳар бир оиланинг ўз уйи бўлиши учун ғамхўрлик қилмоқда. Фарғона областида қурилиш программасини амалга оширишда якка тартибда уй қурувчиларга катта аҳамият берилмоқда. Чунки қишлоқдаги уй-жойларнинг тўртдан уч қисми уларнинг кучлари билан қад кўтаради.

Дастлабки ойлар агар жиддий киришиладиган бўлса, Советларнинг имкониятлари катта эканлигини кўрсатди. Жойларда кўпгина ишларни амалга ошириш мумкин. Бунга тошлоқликларнинг ташаббуси мисол бўла олади. Қоришма узели, ғишт ишлаб чиқарувчи колхоз участкалари, хўжалик ҳисобидаги архитектура группалари фикримизнинг ёрқин далилидир. Хўш, ёғоч-тахта танқислигини қандай қилиб бартараф этса бўлади? Бу ерда яна синалган халқ тажрибаси қўл келиб қолди. Халқимизда яхши удум бор. Оилада фарзанд дунёга келиши билан унга атаб терак кўчатлари ўтқазишади. Фарзанд ҳам етилаверади, дарахт ҳам ўсаверади. Вақтсоати келиб ана шу дарахтлар оиланинг кунига ярайди. Ўғилни уйлантириш керак, бунинг учун эса уй қуриш лозим...

Ана шу яхши удумга амал қилган фарғоналиклар уч миллион тупга яқин терак кўчатлари экдилар. Йўл четкаларига, пасту-баланд яроқсиз ерларга, ариқ бўйларига, пахтазорлар атрофига экилган тераклар гуркираб ўса бошлади.

Қишлоқ Советлари бошчилик қилган мураккаб ишнинг натижаларига келсак, ўтган йили Фарғона областида ярим миллион квадрат метрга яқин уй-жой фойдаланишга топширилди. Бу эса 1986 йилдагига нисбатан юз минг квадрат метр кўп демакдир. Республикада энг яхши деб топилган бу кўрсаткичга якка тартибда уй-жой қуришни авж олдириш ҳисобига эришилди.

Бироқ биз айтиб ўтган натижалар бугунги кунда фарғоналикларни қониқтирмаяпти. Уй-жой программасини амалга ошириш ишларини янада жадаллаштириш зарур. Тошлоқ районида хоҳловчиларнинг фақат ярмидан камроғи ўтган йили ўзлари учун уй-жой қурганликларини эслайлик. Бутун область бўйича ҳам аҳвол тахминан ана шундай. Маҳаллий Советларнинг режалари жуда илгарилаб кетмоқда. Бу режалар ҳаддан зиёд ортиқ бўлган эҳтиёжларга, одамларнинг ташаббусига таяниб тузилган. Давлат план комитети эса қурилиш индустрияси имкониятларига таяниб, бошқа рақамларга асосланмоқда. Қурилиш индустрияси тобора орқада қолмоқда. «Ўзбекбирлашув» бўлса давлат план комитети режаларини истисно қилган ҳолда қишлоқ аҳолисига қурилиш материаллари сотишни ўз ҳолича режалаштирмоқда.

Колхозлар ҳам ўз аъзоларига катта ёрдам беришлари мумкин эди. Чунки ҳар бир колхоз аъзоси якка тартибда уй-жой қуриб олишдан манфаатдордир. Аммо уларнинг ўз маблағларидан матлубот кооперацияси ва савдо тармоқлари орқали қурилиш материаллари сотиб олиш учун фойдаланишларига рухсат беришмаяпти. Эскириб қолган қоидалар ва кўрсатмалар ана шу муҳим муаммони ҳал этиш йўлида тўғоноқ бўлмоқда.

— Жумбоқни ечолмай бошимиз жуда қотиб қолди,— дейди область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Г. Д. Котоврасов. — Модомики, биз одамларни ўз пуллари ва ўз меҳнатлари эвазига давлат программасини бажаришда қатнашишга даъват қилаётган эканмиз, у ҳолда ҳар бир кишининг ташаббуси қўллаб-қувватланиши учун бор кучимизни сарфлашимиз лозим. Қурилиш индустрияси ва бошқа ташкилотларнинг планлари, энг аввало, якка тартибда уй қурувчиларга ёрдам беришга қаратилмоғи зарур.

Қурилиш индустрияси маҳаллий базасини кенгайтириш борасида сарфланаётган куч-ғайратлар республика ташкилотлари томонидан қўллаб-қувватланмаяпти. Областдаги энг йирик Қувасой бинокорлик материаллари саноати узелида хом ашё деярли тугай деб қолди. Унинг қуввати ниҳоятда кам, бунинг устига маҳсулотни жуда узоқдан ташиб келиш керак. Айни вақтда Қўқоннинг шундайгина ёнгинасида Тожикистон билан чегарадош Шўрсувда жуда катта хом ашё запаслари бор: ганч дейсизми, қум, шағал, оҳак дейсизми — ҳамма-ҳаммаси топилади. Тожик қўшниларимиз бу хазинадан аллақачондан бери бемалол фойдаланиб келмоқдалар. Биз эса қўл учи билангина, шунда ҳам, «Агропромстрой» область бўлинмаларининг кучи билан улардан фақат оз-оздан фойдаланяпмиз, холос. Бинокорлик материаллари саноати министрлигига, Давлат план комитетига, республика Министрлар Советига бу ерда завод қуришни сўраб мурожаат қилдик. Уларнинг розилигини олдик, ваъдалар беришди. Лекин иш илгари силжимаяпти.

Шўрсувда Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг сопол қувурлар ишлаб чиқарувчи кичик бир заводи бор эди. Министрликдагилар бу заводни енг учида Маҳаллий саноат министрлигига «ўтказиб» юборишди. Бу министрликдагилар эса барча жиҳозларни ташқарига чиқариб ташлаб, бу ерда момиқ фабрикаси очишга қарор қилдилар. Депутатлар бундай номақбул ишга йўл қўймадилар. Чунки завод бироз реконструкция қилинса, ҳар йили 50 миллион дона пишиқ ғишт ишлаб чиқариши мумкин. Ахир, бу ғиштлар қурувчига ҳам, пудратчига ҳам жуда зарур-ку. Бироқ уй-жой қурилишини таъминлаш билан боғлиқ бўлган бошқа масалалар каби, бу муаммо ҳам ўз жойидан силжиганича йўқ. Идоралараро ўзаро келишмовчилик муҳим социал программани ҳал этишда тўғоноқ бўлишига йўл қўйиб бўлмайди.

И. ҲИСОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Фарғона.

ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШУВЧИ ПЕДАГОГЛАР

МОСКВА, 7 январь. (ТАСС мухбири). Мамлакатимизда янги жамоат ташкилоти: «Тинчлик учун курашувчи педагоглар» ҳаракати Совет комитети ташкил этилди. Бугун эрталаб Москвада ташкилотни таъсис этишга бағишланган йиғилиш бўлди. Йиғилишда бутун мамлакатдан маориф ходимлари, таниқли жамоат ва маданият арбоблари, таъсис этувчи ташкилотлар — ВЛКСМ Марказий Комитети, ВЦСПС, Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети, СССР Ёшлар ташкилотлари комитетлари, Маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи Марказий Комитети, «Учительская газета» редакцияси вакиллари иштирок этдилар.

Йиғилишда сўзга чиққан кишилар педагоглар жамоатчилигини бошқа жамоат кучлари ва ҳаракатлар билан биргаликда тинчликни ҳимоя қилиш, урушга қарши тадбирларни планлаштириш ва ўтказиш, ёш авлодни тинчлик, совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида тарбиялаш соҳасидаги актив фаолиятга жалб этиш комитетнинг асосий вазифаларидан эканлигини таъкидладилар. Турли халқаро ташкилотлар билан алоқалар ўрнатиш ва бундай алоқаларни ривожлантириш кўзда тутилган.

«Тинчлик учун курашувчи педагоглар» ҳаракати Совет комитетига сайлов ўтказилди. Украинанинг Черкасси области Сахновскдаги ўрта мактаб директори СССР халқ ўқитувчиси А. А. Захаренко комитет раиси бўлди.

ҚИШЛОВ—СИНОВ

Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози чорвадорлари қишловга пухта тайёргарлик билан киришишган эди. Бу ерда молларни тўйимли рацион асосида озиқлантириш учун етарли миқдорда ем-хашак жамғарилган. Ферма бинолари ремонти сифатли адо этилган. Шу туфайли хўжаликда қишлов даврида ҳам молларнинг маҳсулдорлиги юқори бўлиши таъминланяпти.

Колхозда чорвадорларнинг унумли ишлашлари ва кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун етарли шароит яратилган. Айниқса коллектив аъзолари ўртасида социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилган. Меҳнат беллашувининг оммавийлиги, ошкоралиги ва таъсирчанлиги таъминланганлиги туфайли йил бошиданоқ маҳсулдорликнинг юқори бўлишига эришилаётир. Моҳир сут соғувчилардан А. Қўчқорова, К. Раҳимовалар мўл ва серқаймоқ сут соғиб олишда касбдошларига намуна бўлишмоқда.

Суратда: А. Қўчқорова (чапда) дугонаси К. Раҳимова билан.

Қ. Отаев фотоси (ЎзТАГ).

ЎЗГАЛАР ҲИСОБИГА

• ***Ташвишли сигнал***

Қирчиллама қиш эндигина бошланди. Меҳнатобод районидаги «Страна Советов» совхози эса ҳозирнинг ўзидаёқ қўни-қўшнилардан силос ва беда сотиб олмоқда. Совхознинг ўзидаги пичан ҳам нари борса февралнинг ўрталаригача етади.

Хўжаликда қишга «тайёргарлик» фақат шу билан характерланмайди. Бу ерда бир йилдан сал олдинроқ янги сут комплекси фойдаланишга қабул қилиб олинган эди. Аммо бу ерда озуқа цехи ҳозирнинг ўзидаёқ бекор турибди, водопровод ишламаяпти, бузоқхоналар иситилмаган, деворлардаги жуда кўп катта ёриқлардан совуқ кириб турганда калориферлар иш бермаслиги равшан.

Чорвадорлар эса парвойи палак. Ем-хашак сотиб олиш учун пулни қаердан олиш керак, деган саволга комплекс мудири А. Холмуродов ўйламай-нетмай: «Деҳқончиликдан тушган пул ишлатилади. Ахир бу йил пахта совхозга катта фойда берди», деб жавоб қилди. Унинг бундай кайфиятини тайёрга-айёрлик деб айтсангиз хафа бўлиши турган гап.

Хўжаликда қайта қуриш нима эканлигини тушуниб етмаганга ўхшайдилар. Ҳолбуки, қайта қуриш ҳақида кўп гапирилди. Бу ерда пахтачилик билан жиддий шуғулланилди: оилавий пудрат кенг жорий қилинди, чек системаси қисман жорий этилди. Зарур бўлиб қолган тақдирда бутун куч экинларни парвариш қилишга сафарбар этилди. Аммо озуқабоп экинлар унутиб қўйилди.

Кўриниб турибдики, ҳозирги оғир вазият ўтган йил баҳоридаёқ режалаштириб қўйилган. Совхозда асосий кучни пахтага қаратиб, планга қўшимча топширилган пахта эвазига олинган фойдани ем-хашак сотиб олишга сарф қилишга тўғри келишини тушунмасликлари мумкин эмасди. Ахир, бу ишлаб топилган ҳалол пулни тешик чўнтакка солиш билан баробар-ку!

Совхоз раҳбарлари бундан кейин қандай ишлар эканлар?

Г. ОГОРОДОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Сирдарё области.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

ЖАҲОН ЖАМОАТЧИЛИГИ ШАРТНОМАНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДА

ВАШИНГТОН. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида имзоланган Шартнома қурол ярогларни чеклашнигина эмас, тугатишни ҳам кўзда тутувчи дастлабки битимдир. Бу Шартнома қурол-яроғлар устидан назорат ўрнатиш сари қўйилган муҳим қадамдир, деди демократлардан конгресс аъзоси Ли Гамилтон. «Форин афферс ньюслеттер» бюллетенида. У Совет — Америка битими икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни яхшилаш учун туртки бўлди, деб таъкидлади. «Шартнома халқаро барқарорликни мустаҳкамлаш учун негиз яратиб, қурол-яроғлар устидан назорат ўрнатиш тўғрисидаги янги битимлар учун имконият берди. Бу эса унинг асосий моҳиятидир».

Конгресс аъзосига АҚШ сенати Шартномани ратификация қиладими, деган савол берилди. У мазкур саволга ижобий жавоб қайтарди. Битимни қўллаб-қувват лаётган Америка халқининг фикрига қулоқ солиниши керак, деб таъкидлади Гамилтон. Бундан ташқари, сенат Шартномани маъқуллашдан бош тортиши Европа мамлакатларининг АҚШга бўлган ишончига путур етказади.

Соғлом фикр ва соф иқтисодий қарашлар шундан далолат бермоқдаки, Европадаги кескинликни оддий қурол-яроғларни модернизация қилиш ҳисобига эмас, балки уларни қисқартириш ва қурол-яроғлар устидан назорат ўрнатиш эвазига юмшатиш осонроқдир, деб ҳисоблайди конгресс аъзоси.

ЛЮКСЕМБУРГ. «КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ президенти Р. Рейган Вашингтонда олий даражадаги учрашув чоғида ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида имзолаган Совет — Америка Шартномаси ўтган 1987 йилнинг шубҳасиз энг катта воқеаси бўлди», — деди Люксембург Коммунистик партияси раиси Рене Урбани. У «Ребюбликэн Лоррэн» газетаси мухбири билан суҳбатда бундай деди: «Инсоният тарихидаги бу ноёб воқеа бизга 1988 йилни ана шу Шартномадан сўнг қуролсизланиш, Европадаги барча халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик муносабатларини ривожлантириш соҳасида бошқа тадбирлар ҳам кўрилади, деган умид билан бошлаш имконини беради».

БОНН. Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет — Америка Шартномаси қуролсизланиш йўлидаги дастлабки қадамдир. Бундан кейин мазкур жараённи кенгайтириш сари янги қадамлар қўйилиши керак. ГФРнинг Баден-Вьюртемберг ўлкасидаги Ной-Ульм шаҳри обер-бургомистри Петер Библь Прогресс прессе-агентур агентлиги мухбири билан суҳбатда ана шуларни айтди. Бу ўлкадаги бошқа икки шаҳар — Хайльбронн ва Мутланген аҳолиси сингари Ной-Ульм аҳолиси ҳам ўртача ва камроқ олислик ракеталари тугатилиши тўғрисидаги Шартноманинг имзоланишини табрикламоқда, деди обер-бургомистр. Бу шаҳарлар яқинида Американинг «Першинг-2» ядровий ракеталари базалари жойлашган. Совет Иттифоқи қуролсизланишга сидқидилдан интилаётганига ишончимиз комил. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ РЕЙГАН СОВЕТ ЎҚУВЧИЛАРИНИ ТАБРИКЛАДИ

САН-ФРАНЦИСКО. 7 январь. (ТАСС). АҚШ президенти Р. Рейган «Американинг ёш элчилари» жамоат ташкилотининг таклифига биноан Сан-Францискога келган бир группа совет мактаб ўқувчиларига табрикнома йўллади. Оқ уй бошлиғи, жумладан қуйидагиларни таъкидлади: «Бош секретарь Горбачев билан мен бир неча кун давомида учрашиб, АҚШ ва СССРнинг оралиқ олисликдаги барча ядро ракеталарини тугатиш тўғрисидаги тарихий Шартномани бирга имзоладик». Президент Вашингтонда ўтказилган олий даражадаги учрашув чоғида «бошқа проблемаларни ҳал этиш иши»да ҳам силжишга эришилганлигини айтди. «Жумладан, биз иккала мамлакатимизнинг ёшлари иштирокида программалар айрибошлашни давом эттириш зарур, деган якдил фикрга келдик», — дейилади мактубда.

Телетайп лентасидан

ВАШИНГТОН. Американинг ҳарбий денгиз маҳкамаси «Электрик боут дивижн» компаниясига 24 та қитъалараро ракеталар олиб боришга қодир бўлган ўн бешинчи «Трайдент» атом сув ости кемаси қуриб берилиши учун шартнома тузишни тавсия этди. АҚШ ҳарбий саноат комплексининг энг улкан корхоналаридан бири — «Женерал дайнэмикс»га қарашли корхона билан тузилган бу шартноманинг қиймати 644 миллион долларни ташкил этади.

Сув ости кемасининг пировард қиймати 1,2 миллиард долларга яқин бўлади. Бу кемани 1994 йилда АҚШ ҳарбий денгиз кучларига топшириш белгиланган. Ҳозирги вақтда, деб таъкидлайди ЮПИ агентлиги, АҚШда ана шу турдаги 8 та сув ости кемаси бор. «Теннесси» номи билан тўққизинчисининг қурилиши яқинда тугалланди. Қолганлари эса турли қурилиш босқичида турибди.

ГАВАНА. Ҳозирги вақтгача Гаитидаги юзга яқин сиёсий арбоб генерал Намфи бошчилигидаги ҳукмрон учлик 17 январга белгилаган «умумий сайлов» деб аталмиш сайловларда иштирок этишдан расмий равишда бош тортди. Улар репрессия режими идора қилаётган шароитда президент, парламент ҳамда маҳаллий ҳокимият органлари аъзолари номзодлари учун чинакам эркин овоз бериш кафолати йўқлигини сабаб қилиб кўрсатиб, сайловда иштирок этишдан бош тортмоқдалар. Оппозиция намояндаларининг кўп сонли баёнотларига қараганда, Намфи режалаштираётган сайлов найрангидан кўзда тутилган мақсад Дювалье гумашталарини ҳокимият тепасига чиқариб, мамлакатда реакцион режимни қарор топтиришдан иборат.

Тўртта етакчи оппозициячи партия раҳбарлари Маркбазен, Сильвио Клод, Жерар Гург ва Луи Дежуа демократик уюшма комитетини туздилар. Бу комитетнинг вазифаси Дювалье гумашталарининг иштирокисиз ялпи демократик сайлов ўтказиш учун кураш олиб боришдан иборат. Бу ерга етиб келаётган хабарларга қараганда, Намфига қарши кураш кенг фронти ҳам тузилмоқда.

ТОКИО. Япония пойтахти марказидаги Роппонги кварталида жойлашган машҳур «Турия» дискотекасида рақс программаси фожиа билан тугади, бу ерда уч киши нобуд бўлди ва ўн тўрт киши жароҳатланди. Сешанба куни кечқурун дискотекада икки юзга яқин одам бор эди. Рақс тушувчилар устига ўн метр баландликдаги шипдан диаметри 5,5 метр ва оғирлиги 2 тонна келадиган қандил тўсатдан тушиб кетди. Бундан бир йил муқаддам очилган «Турия» дискотекаси шу вақт ичида музиканинг жарангдор хусусиятлари ва... нур билан безатилиши туфайли ёш токиоликлар орасида шуҳрат қозонган эди.

ОҚИБАТЛИ БЎЛИНГ, ОДАМЛАР!

• Ахлоқ-одоб мавзуида

Бу кишини Андижон шаҳридаги Султон Жўра маҳалласи аҳолиси, Охунбобоев номли совхозга қарашли чойхона мухлислари яхши билишарди. Ёшу кексанинг хизматига доимо ҳозиру нозир бўлган Жума аканинг на фарзанди ва на қариндош-уруғи бор эди. Одамлар унинг ҳар ойда маълум миқдорда пенсия олишини, меҳнат ветеранларига яратилган имтиёзлардан тўла фойдаланишини яхши билишарди.

Ёши саксонларга яқинлашиб қолган қария тўсатдан вафот этди. Маҳалла аҳли, уни билган, таниган, суҳбат қурганки бор чор-атрофдан келабошладилар. Жума Сохибоевнинг мусофирона дафн этилишининг олдини олишга ошиқдилар. Дафнга алоқадор бутун ташкилий ишни маҳалла комитетининг активлари Ҳайт Қурбонов, Ҳожиакбар Мадазимов, Ҳамид Қодиров, Козим Йўлдошев, Фозилжон Қосимовлар ўз зиммаларига олдилар. Чойхона ҳовлисига мотам туси киритилди. Ким уйидан кўрпатўшак олиб чиқди, ким марҳумнинг ҳужжатларини расмийлаштиришга ошиқди...

Маросим Жума аканинг ўнлаб фарзандлари, юзлаб авлод-аждодлари бордек ҳамжиҳатлик билан ўтди.

Баъзи кишилар дафн маросимига пул кўтариб келишди.

— Керагн йўқ. Арзимаган сарф-харажат маҳалладан қолармиди, — деди маҳалла комитетининг раиси Қурбонов.

— Бу Жума аканинг ўз пули. Қарз олган эдик, — дейишди сартарош Николай Шумский билан Мақсудали ака. — Муҳтож бўлганимизда бизни қўллаб-қувватлаган... Лоақал қабрига ёдгорлик ўрнатишга керак бўлиб қолар...

Уларнинг қарз олганликларини ҳеч ким билмас эди. Лекин инсонда ички бир интизом бор: одам ўз виждони, диёнати олдида ҳисоб бериб туради. Уларнинг ҳар иккови ҳам бу синовдан яхши ўтишганди...

Андижондан Ўшга кетаётган область музейининг ходими Эгамберди Хўжамбердиев бошқариб кетаётган енгил машинанинг балони ёрилиб кетди. Созланган ғилдирак йўқ эди. Нима қилиш керак? Шу топда бир машина келиб ёнгинасида тўхтади. Нотаниш Одилжон исмли йигит ўз илтифоти билан эҳтиёт юзасидан олиб юрадиган ғилдирагини берди.

— Фойдаланиб бўлгач, ташлаб кетарсиз, — деб адресини айтди...

Ёмғирли кунларнинг бири Андижон — Шаҳрихон йўлида авария юз берди. Очиғини айтганда, фалокатга учраганларга ўз вақтида тиббий ёрдам кўрсатилганда, шикаст еган кишиларнинг айримларини ҳаётга қайтариш мумкин бўларди. Баъзи ҳайдовчилар ҳам, йўловчилар ҳам оғир жароҳатланган одамларни шифохонага етказиш ўрнига ГАИ ходимлари келишини кутиб, олтин дақиқаларни қўлдан бой бердилар. Бу оқибатсизлик, балки ундан ҳам оғирроқ ном билан аташ мумкин бўлган хатти-ҳаракатдир. Лоқайдлик, онгсизлик ҳукм сурган жойдан оқибат кўтарилади.

Областда кутилмаганда қалин қор ёғди. Юз берган табиий офат туфайли электр симлари узилиб, телефон ва бошқа хизмат кўрсатиш соҳаларида қийинчиликлар юзага келди. Андижон шаҳар электр тармоқларидан жойларга келган монтёрларнинг аксарияти виждонан хизмат қилдилар. Афсуски, уларнинг орасида халқ оғир шароитга тушган қийин вазиятда ўз манфаати йўлида фойдаланиб қолишга уринганлар ҳам бўлди. «Дўстлик» маҳалласида истиқомат қилувчи Бучахон ая Каримова қорачадан келган монтёрга зорланиб электр симини улаб беришни илтимос қиларди. Монтёр эса зўр бериб вақти йўқлигини пеш қиларди.

Маҳалла аҳли Бучахон аянинг ёнини олишди:

— Бизникини уламасанг ҳам шу холаникини тўғрилаб бер. Ёлғиз ўзи яшайди, дастёри йўқ...

Монтёр ҳеч кимнинг гапига қулоқ солмади. Бир соатча кўчама-кўча сим улаб юрди-ю, аммо ўша бева аёлнинг ҳожатини чиқариш виждоний бурчи эканлигини унутди. Агар ўша пайтда Бучахон ая монтёрнинг чўнтагига баъзиларга ўхшаб «чой пули» солиб қўйганда «виждоний бурч» ҳаракатга келар эди...

Хайриятки орамизда оқибатли одамлар кўп. Улар бошингизга мусибат тушганда ҳамкор бўлади, оғирингизни енгиллаштириш пайига тушади. Шунда уларни кўриб, кўнглингиз яйраб кетади, меҳр ва диёнатдан дарс берган ота-оналар, мураббийларга, меҳат коллективларига таҳсинлар айтгингиз келади.

Оқибат оқибатга бошлайди. Оқибатли бўлинг, одамлар.

Муқимжон НИЁЗОВ,

— Ун иккинчи беш йилликнинг учинчи йили заводимиз учун катта ўзгаришлар йили бўлиб қолади, — деди илғор пардозловчи, Риштон шаҳар Советининг депутати Нишонбуви Омонова, — Корхонамиз ишчи ва хизматчилари ўз фаолиятларини қайта қуриш ва туб бурилишга эришиш учун курашмоқдалар.

Дарҳақиқат, Риштон кулолчилик заводида юбилей йили плани барвақт бажарилди. Моддий ресурслар тежалди ва маҳсулотлар таннархининг камайишига эришилди. Бу 1988 йилни ҳам дадил бошлашга имкон яратди. Чиндан ҳам корхонанинг дастлабки ҳафтадаги техника-иқтисодий кўрсаткичлари юқори бўлди.

Суратларда: илғор ишчи Н. Омонова, бригада бошлиғи Э. Адҳамов, ўртада заводнинг тайёр маҳсулотлари.

У. Қўшвоқов фотолари.

• Шахмат бурчаги

ЎРТА ОСИЁ ЧЕМПИОНИ

ХАЛҚАРО АРБИТР М. МУҲИДДИНОВ БОШҚАРАДИ

Биринчи Ўрта Осиё шахмат турнири тантанали очилиши пайтида Н. Рудневнинг: «...Мен Тошкентда мастер С. Фрейман билан мусобақалашгани, яъни рақобатлашгани эмас, балки у билан ҳамкорлик қилиш учун келганман. Мен республикада шахматни ривожлантириш ишига ўз ҳиссамни қўшишни истайман» дегани унинг бу соҳадаги фаолиятидан далолатдир. Шунда Николай Николаевич (1895—1944) нинг Харьковдан бу ерга келганига эндигина бир йил бўлган эди.

У ихтисоси бўйича музикачи эди. Ниҳоятда камтарин бу кишини Ҳамза номли Академик драма театрнинг у билан бирга ишлаган кекса ходимлари ҳозир ҳам ҳурмат билан эслайдилар.

Н. Руднев 1914 йили Мангейм (Германия) турнирида мастерлик номини олган эди. 1927 йилги Ўрта Осиё турнири унинг ғалабаси билан тугайди. 1938 йили Н. Руднев Ўзбекистон чемпиони бўлади.

Қатор Бутуниттифоқ мусобақаларида ҳам муваффақиятли қатнашади.

Н. Н. Руднев республикамизнинг кўпгина шаҳарларида бўлиб, бу қадимий ўйинни ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшди. Унинг ижодий йўли ёшларга ибрат бўларли эди.

Нимцович системаси
Н. Руднев ва С. Фрайман ва С. Ҳожибеков — М. Кучмар.
Тошкент, 1939 йил

Бир партияни икки киши эмас, бир неча киши ўйнаса ҳам бўлади. Бунда улар икки группага ажралиб, бир томон оқ ва иккинчи томон қора доналарни сўради. Шериклар ўзаро келишиб ўйнаганлари учун бундай учрашувларни бамаслаҳат партия дейилади. Бир кучли шахматчига қарши бир неча кучсизроқ шахматчилар ўйнаши ҳам мумкин.

1. e4 Кc6 2. d4 e5 3. de К: e5 4. Кc3.

Бирданига 4. f4! ҳам оқларга афзаллик беради: 4... Кg6 5. Сe3 Сb4 + 6. Кd2 Кf6 7. c3 Сa5 8. Сd3 Фe7 9. Фf3.

4... Сb4 5. Сd2 Кf6 6. f4 Кc6 7. e5 Фe7 8. Фe2 С: c3 9. С: c3 Кd5 10. Сd2 Кdb4! 11. Сe3 0—0 12. Фd2! a5 13. a3 Кa6 14. Кf3 Кc5 15. Сb5 Кe4 16. Фe3 К: c3

Ҳозир 16... d5 эътиборга лойиқ эди.

17. Ф: c3 Фe6 18. 0—0 d5 19. Лad1 К:e5!! 20. Ф:e5 Фb6+ 21. Лf2 Ф: b5 22. Л:d5 Фb6 23. f5! f6 24. Фd4 Ф: d4 25. К: d4 b6 26. Лe2 Крf7

27... Лf7 бўлса, 28. Лd8 + Лf8 29. Лae8 Л: c8 30. Л: e8 + Крf7 31. Лd8 сўнгра Кe6

27. Кc6 Лe8 28. Л: e8 Кр: e8 29. Лd8 + Крf7 30. Крf2 h5 31. Крg3 a4 32. c4

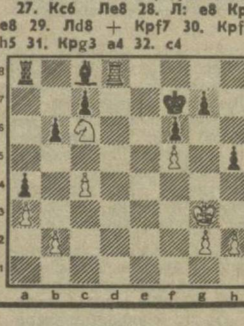

Кўриб турганингиздек, қоралар цугцвангда, яъни улар ихтиёрида бирорта ҳам фойдали юриш йўқ.

32... Сb7 Ноиложликдан қилинган бу юришдан сўнг белгиланган вақт тугагани туфайли учрашув кечиктирилиб, уни жюри оқларнинг фойдасига ҳал қилган. 33. Лd7+ ва оқларнинг ғалабаси шубҳа туғдирмайди.

«Конкурс-88» Иккинчи топшириқ.

Оқлар бошлаб ютади.

• Ҳушёрлик—турмуш нормаси

ҚЎЛГА ТУШИШДИ

Шлагбаум Наманганда ўқдек ўчиб келаётган автомобилнинг йўлини тўсди. Унинг ичидан 60 шиша қўлбола арақ чиқди. Машинадагилар уни тоғли қишлоқдаги ичкиликбозларга пуллаш учун ошиқаётгандилар.

Ясама ёрлиқ ёпиштирилган қопқоқли шишаларга одам соғлиғи учун ғоятда хавфли суюлтирилган техник спирт қуйилган экан. Кейинги текширишлардан шу нарса маълум бўлдики, Наманганда тайинли бир иш билан шуғулланмай яшайдиган Нормирза Абдураззоқов билан атлас комбинатининг ишчиси Насим Йўлдошев, шунингдек уларнинг ҳамтовоқлари — бу ердаги ресторанннинг 35 яшар қоровули Рашид Жалилов (у тунда хумори тутганларга шу заҳар сувни пуллаб турган) ҳамда Наманган химия заводининг аппаратчиси Исроил Дадабоев (у «фирма»ни корхонадан ўғирланган техник спирт билан таъминлаб турган) ана шу қонунга хилоф маҳсулот тайёрлашни кенг қулоч ёйдириб юборганлар.

Наманган шаҳар халқ суди жиноятда қатнашган кишиларни турли муддатларга ҳукм қилди. Уларнинг ҳаммасидаги мол-мулклар мусодара этилди. Суд химия заводининг раҳбарларига техник хом ашёни қўриқлашни яхшилаш, ташмачиларга қарши курашни кучайтириш зарурлиги тўғрисида хусусий ажрим юборди.

Наманган.

(ЎзТАГ мухбири).

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА

профессор-ўқитувчилар составидаги сайлов муддати тугаган вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: медицина ва биология физикаси (профессор, техника фанлари доктори), клиник фармакология, 2-ички касалликлар, 3-ички касалликлар, умумий гигиена (радиацион гигиена курси билан), стоматология факультетининг ички касалликлар кафедраси (профессор, медицина фанлари доктори), умумий ва биоорганик химия (профессор, фан доктори), биринчи даволаш факультетининг ички касалликлар пропедевтикаси кафедраси — 0,25 ставка (медицина фанлари кандидати, доцент);

профессорлар: патологик физиология, биологик химия, гистология (0,5 ставка), иккинчи даволаш факультетининг умумий хирургия кафедраси (0,5 ставка), травматология ва ортопедия;

доцентлар: патологик физиология, умумий ва биоорганик химия, 2-ички касалликлар, патологик анатомия, 2-акушерлик ва гинекология (2), санитария-гигиена факультетининг хирургик касалликлар кафедраси, акушерлик ва гинекология;

ассистентлар: патологик физиология, асаб касалликлари, юқумли касалликлар (3), суд медицинаси, 1-сил касалликлари, болалар касалликлари, клиник фармакология, 2-хирургик касалликлар, 1-ички касалликар, 2-ички касалликлар (2), фармакология (2), 2-сил касалликлари, психиатрия, 3-хирургик касалликлар (2), 4-хирургия касалликлари (4), 4-ички касалликлар, 2-акушерлик ва гинекология, 2-даволаш факультетининг ички касалликлар пропедевтикаси кафедраси, биология, умумий гигиена (радиацион гигиена курси билан), болаларнинг юқумли касалликлари, травматология ва ортопедия (2), умумий ва биоорганик химия, нормал физиология, 1-терапевтик стоматология (2), 1-хирургик стоматология, 2-хирургик стоматология, 1-ортопедик стоматология (3), 2-ортопедик стоматология (3);

ўқитувчилар: КПСС тарихи, медицина ва биология физикаси (2), ажнабий студентлар учун рус тили, рус тили.

КОНКУРС МУДДАТИ — 29 ЯНВАРГАЧА.

Мурожаат учун адрес: 700048, Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 103-уй. Телефон 67-74-97.

СССР Геология министрлиги
«Узбекгеология» геология ишлаб чиқариш бирлашмасининг

ГЕОЛОГИЯ ВА НЕФТЬ-ГАЗ КОНЛАРИНИ РАЗВЕДКА ҚИЛИШ ИНСТИТУТИ (ИГИРНИГМ)

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

сектор мудирлари: регионал геология, қидирув-разведка ишлари методикаси, қидирув-разведка ишларини лойиҳалаштириш, неантиклинал типидаги кон қатламларини прогнозлаш ва нефть ва газ конларини излаш-разведка қилиш ишларининг келгуси йўналишларини ишлаб чиқиш;

лабораторияларнинг мудирлари: чўкиш формациялари юзага келишининг литологик фациаль-палеографик, геохимик шароитлари ва улар маҳсулдорлигининг генетик потенциалини комплекс ўрганиш.

майда деспер тупроқ навларини ва улардаги тарқоқ органик моддаларни физик-химиявий ўрганиш; илмий-техника ахборотларини жорий этиш ва илмий-тадқиқот ишлари самарадорлигининг таҳлили **бўлимининг мудири.**

Ҳужжатлар (кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, олий маълумот ва илмий даражалар, фан доктори ёки кандидати ҳақидаги дипломларнинг нусхалари, адабиётларнинг рўйхати, 2-дона фотосурат (3x4 см), иш жойидан характеристика) **18 январгача қабул қилинади.**

Адрес: 700059, Тошкент шаҳри, Ш. Руставели кўчаси, 114-уй.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг

РЕСПУБЛИКА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНКАДА ЁЗУВ КУРСЛАРИ

Республикамизда замонавий иш юритиш асосларини эгаллаган секретарь-машинистка ва секретарь-стенографистка ихтисоси бўйича кадрларга бўлган ўткир эҳтиёжни ҳисобга олиб муассасалар ва ташкилотлар томонидан юборилган ходимларни шартномалар асосида иш билан ўқишни мувофиқ равишда олиб боришни таъминлаган ҳолда шошилинч таълим курсидан ўтказиш учун

ЭРКИН РАВИШДА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЎҚУВЧИЛАР КУРСЛАРГА ЙИЛДА ИККИ МАРТА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

Декабрь-январда қабул қилинганлар учун машғулотлар

1 ФЕВРАЛДА

бошланади.

Июль-августда қабул қилинганлар учун машғулотлар — 1 СЕНТЯБРда бошланади.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700003, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй, Бешёғоч, Ленин комсомоли номидаги Марказий маданият ва истироҳат боғи билан ёнма-ён.

Ҳар куни соат 10 дан 19.00 гача учрашилсин. Телефон 45-62-52.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг

1-Тошкент уйсозлик комбинатига қарашли

6-ТЕМИР-БЕТОН БУЮМЛАРИ ЗАВОДИ БУЮРТМАЧИНИНГ МАТЕРИАЛЛАРИ ҲИСОБИГА

темир-бетон буюмлари: йўлка плиталари, сантехника кабиналари, уй фундаментлари, 5-9 қаватли темир-бетон уйларнинг йиғма панеллари ва бошқа темир-бетон буюмлари тайёрлаб бериш юзасидан

ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ

Бизнинг адрес: 700073, Тошкент шаҳри, Жарқўрғон кўчаси, 39-уй. Телефонлар 91-47-32, 91-44-24, 91-05-56.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти коллективи тарих фанлари кандидати, илмий ходим

Усмон ҲАМРОЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«Ўқитувчи» нашриёти коллективи нашриётнинг кекса ходими

Ҳовахон ЧИНАЕВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат университети ректорати, партия, касаба союз ташкилотлари ва физика факультети коллективи физик электроника кафедрасининг доценти С. Х. Пўлатовага ўғли

СЕЙРУЗНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг Археология институти коллективи тарих фанлари доктори, бўлим бошлиғи У. Исмоиловга отаси, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, шахсий пенсионер

Ислом ИСМОИЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

9 ЯНВАРЬ, ШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — 120 минут. 9.00 — Нега ва нима учун? 9.30 — «Мени шундайлигимча ёдда сақланг». Бадиий фильм. 2-серия. 10.40 — Биз қандай дам оляпмиз? 11.15 — Архитектура ва жамият. 11.45 — Янги йил тароналари. 12.05 — Дунё воқеалари. 12.25 — Телефильм. 13.25 — Социализм мамлакатларида 14.00 — Шанба — ота оналар куни. 15.30 — Камалак. 16.10 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 16.40 — «Зебо» ансамбли рақсга тушади. 17.20 — Ҳужжатли фильм. 18.10 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — «Қизил майдон». Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Ю. Визбор ижоди ҳақида. 23.25 — «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Студия таништиради: «Курантлар». 9.30 — Андерсен эртаклари. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.15 — Здоровье. 12.00 — Илмий-оммабоп фильм. 12.25 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 13.00 — Ҳайвонот оламида. 14.00 — Новаторлар ва консерваторлар. 14.45 — Агар сизга... 15.30 — «Русская зима» Бутуниттифоқ санъат фестивалининг концерти. 16.30 — Кичик шаҳзода. 18.00 — Чанғи спорти. 19.00 — С. Прокофьев. 5-симфония. 19.50 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.35 — Баскетбол. СССР чемпионати. 21.15 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Инсон институти. 23.15 — Леонид Андреев. Ҳаёти ва ижоди. 01.10 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 6.55 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Ҳужжатли фильм. 7.30 — Ахборот. 7.50— Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ҳужжатли фильмлар. 9.00 — Музикали палитра. 9.30 — Врач маслаҳати. 9.40 — «Москва вақти». Бадиий фильм. 11.00 — Инсон ва табиат. 11.30 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 12.45 — В. И. Лениннинг назарий мероси. 13.15 — Спорт шарҳи. 14.00 — Йўл ҳаракати қоидаларини ўрганамиз. 17.55 — Болалар учун телетеатр. 19.00 — Ота-оналар университети. 19.30 — Ахборот. 19.50— Кинокўрсатув. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Эстрада концерти. 21.30 — Время. 22.05 — «Имкон». Кинокомедия. 23.30 — Тунги информацион дам олиш программаси.

УзТВ-II. Душанба: 18.05 — Жаҳон бир ҳафта ичида. 18.20 — Реклама. 18.45 — Шеърият дақиқатлари. 19.00 — Новости. 19.20 — Здоровье. 20.20 — Ахбор. 20.55 — А. Лоҳутий туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган концерт. 21.30 — Время. 22.15 — А. Лоҳутий туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган концертнинг давоми. 22.55 — Телефильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30— Ёшлик. 10.15 — Дугоналар. 11.30 — Спорт программаси. 12.10 — Строитель Узбекистана. 12.30 — Қувноқ тароналар. 12.50 — Шеърият. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Хатларингизни ўқиб... Музикали программа. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Қувноқ танаффус. 16.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 17.00 — Музикали радиопочта. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — Бастакор М. Тиллаев. 19.20 — Ёшлик. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — «Икки сеҳргар». Эртак. 21.10 — Шанба оқшомида 22.30 — Таниш оҳанглар.

Р. — 09516. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А.—6. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12